

polonia węgierska

29. FINAŁ WOŚP

GRAMY NA WĘGRZECH STR.9

**FOT. 1: GYULA PORGA, BURMISTRZ
VESZPRÉM WRĘCZA NAGRODĘ
GIZELI 2020 HANNIE KÖVESDI,
FOT. SP W VESZPRÉM**

**FOT. 2: BOŻONARODZENIOWA SZÓPKA AUTORSTWA DZIECI
Z PARAFIALNEGO PRZEDSZKOLA, FOT. BARBARA PÁL**

**FOT. 3: POLONIJNE KOŁĘDOWANIE Z KLESIKAMI,
FOT. BARBARA PÁL**

**FOT. 4: RADNI SAMORZĄDU POLSKIEGO W SZŐGLIGET
SKŁADAJĄ KWIATY PRZY POMNIKU ZSÓFI PATÓCSY,
FOT. FACEBOOK/BUBENKÓ GÁBOR**

**FOT. 5: PLAKAT WYSTAWY WANDY SZYKSZNIAN
W GALERII VINCZEMILL MŰHELY W SZENTENDRE**

**FOT. 6: Z OKAZJI MIĘDZYNARODOWEGO DNIA PAMIĘCI O HOLOKAUSTIE
I 76. ROCZNICY WYZWOLENIA OBOZU AUSCHWITZ BIRKENAU
PROF. JERZY SNOPEK, AMBASADOR RP W BUDAPEŚCIE I KATARZYNA
RATAJCZAK-SOWA, KIEROWNIK WPE ZAPALILI ZNICZE PRZY POMNIKU PAMIĘCI
OFIAR HOLOKAUSTU W BUDAPEŚCIE**

18 grudnia z okazji **Dnia Narodowości** przyznano nagrody za wybitne zasługi na rzecz osiadłych na Węgrzech narodowości. W tym roku wśród laureatów znaleźli się również przedstawiciele narodowości polskiej: **Halina Csúcs**, działaczka polonijna zrzeszona od 1971 r. w PSK im. J. Bema, w latach 2008-2014 wiceprzewodnicząca i przewodnicząca OSP na Węgrzech, pierwsza rzeczniczka polskiej narodowości w ZN Węgier i **Stowarzyszenie Polonia Nova**, którego założycielką i prezeską jest Maria Felföldi, obecna przewodnicząca Ogólnokrajowego Samorządu Polskiego. Z powodu pandemii uroczyste wręczenie nagród zostało przełożone na późniejszy termin.

Co roku w maju podczas Dni Gizeli w Veszprém jako wyraz uznania za przyczynienie się do wzrostu walo-
rów artystycznych miasta, a także wybitne osiągnięcia umacniające jego sławę przyznawane są **Nagrody Gizeli**. Ze względu na pandemię wręczenie nagród odbyło się 21 grudnia, a wśród laureatów, którzy z rąk Burmistrza odebrali to wyróżnienie, znalazła się Polka **Hanna Kövesdi**, przewodnicząca tamtejszego Samorządu Polskiego, która od wielu lat aktywnie działa na rzecz rozsławienia Veszprém i jego historii wśród Polaków, a lokalną społeczność wzbogaciła o wiedzę z zakresu polskiej kultury. Fot. 1

W okresie Świąt w Polskim Kościele podziwiać można było **szopki bożonarodzeniowe**, przygotowane przez dzieci z przedszkola prowadzonego przez siostrę Weronikę. Fot. 2

26 grudnia w Boże Narodzenie Polacy i Węgrzy dostali niecodzienny prezent, płytę z kolędami trzech narodów nagrałą przez **Angelikę Korszyńską-Górną i jej zespół**. Płyta ta za sprawą Instytutu Polskiego w budapeszteńskim kościele polskim trafiła do Polonii. Koncert, na bazie którego powstała płyta „**Kolędy trzech narodów**” w okresie świątecznym wyemitowała telewizja polska, publiczna telewizja węgierska, a pierwsza prezentacja radiowa płyty odbyła się 9 stycznia 2021r.

w „Magazynie Polskim” emitowanym na kanale IV MTVA.

3 stycznia w budapeszteńskim Polskim Kościele z udziałem rodzinnego parafialnego zespołu **Kleksiki** odbyło się **polonijne kolędowanie**. Fot. 3

Zapraszamy na **wystawę plakatów związanych z 30-leciem powstania Grupy Wyszehradzkiej** w Galerii „The Wall” przy Polskim Instytucie Badawczym i Muzeum. Fot. Okładka, tył

8 stycznia w Budapeszcie odbyło się **spotkanie robocze Miklósa Soltésza**, sekretarza stanu ds. stosunków z Kościołem i ze społecznościami etnicznymi w Kancelarii Premiera Węgier z **dr Ewą Słabą Rónay**, rzeczniczką narodowości polskiej w Zgromadzeniu Narodowym Węgier i **Marią Felföldi**, przewodniczącą Ogólnokrajowego Samorządu Polskiego. Tematem rozmów były plany dot. 2021 roku, a także sprawy związane z dalszą rozbudową powstającej w Balatonboglár siedziby polskiego ośrodka kulturalno-oświatowego.

12 stycznia odbyło się uroczyste wręczenie nagród laureatom **XIV Festiwalu Muzyki Polskiej**, zorganizowanego w Győr przez Szkołę Muzyczną im. Ferencza Liszta, Ambasadę RP w Budapeszcie, PSK im. Jana Sobieskiego i Ogólnokrajowy Samorząd Polski na Węgrzech. W kategorii „Za najlepsze wykonanie muzyki polskiej” statuetkę i dyplom otrzymała **Viktória Kádár**, uczennica Szkoły Muzycznej im. Györgya Festeticsa w Keszthely. Uroczystego wręczenia nagrody dokonał konsul honorowy RP w Keszthely dr Géza Cséby.

14 stycznia radni **Samorządu Polskiego w Szögliget** złożyli kwiaty pod pomniku **Zsófi Patócsy** (żony Györgya Bebeke, wnuczki Polaka, rajcy krakowskiego), która wstawiła się bohaterskimi czynami podczas obrony zamku w Szádvár, w czasie oblężenia 6-14 stycznia 1567r. Fot. 4

14 stycznia rozpoczęła się **I edycja wykładów** pod hasłem „**Zróbmy**

dobry klimat. Nauka i klimat”. Ogólnokrajowa Szkoła Polska na Węgrzech jest węgierskim partnerem projektu „Edukacja humanistyczna V4 dla klimatu. Rozpoznania – dobre praktyki – rekomendacje”.

Od 18 stycznia do 2 kwietnia w Galerii Vinczemill Múhely w Szentendre można zwiedzać **wystawę Wandy Szyksznian**, artystki graficzki polskiego pochodzenia, laureatki nagrody Noémi Ferenczy, prezentującą jej dorobek twórczy z ostatnich 25 lat. Fot. 5

24 stycznia w Kościele Polskim z okazji **Dnia Babici i Dnia Dziadka** podczas mszy dzieci modliły się w ich intencji, następnie złożyły im muzyczne życzenia, które poprzez transmisję online dotarły także do Polski.

27 stycznia z okazji **Międzynarodowego Dnia Pamięci o Holokauście i 76. rocznicy wyzwolenia Obozu Auschwitz Birkenau** prof. Jerzy Snoppek, Ambasador RP w Budapeszcie i Katarzyna Ratajczak-Sowa, kierownik WPE złożyli kwiaty przy pomniku Henryka Sławika i Józsefa Antalla, Raoula Wallenberga oraz zapalili znicze przy Pomniku Pamięci Ofiar Holokaustu w Budapeszcie. Fot. 6

31 stycznia odbył się w Budapeszcie **29. Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy**. W tym roku celem zbiórki było wsparcie oddziałów dziecięcych laryngologii, otolaryngologii i diagnostyki głowy. W Budapeszcie w ramach tegorocznej zbiórki zorganizowany został sklepik charytatywny, aukcja online, gra terenowa i bieg. Razem zebrano 1614 589 forintów. Poza Polską kwestowano w 77 miastach na całym świecie. (więcej na str. 9)

31 stycznia w Polskim Kościele odbyła się **animacja misyjna** zorganizowana przez o. Macieja Szumilaka SDH połączona ze **zbiórką na wsparcie misji ojców werbistów w Sudanie Południowym**. Pieniądze na ten cel zbierane będą także w niedzielę 7 lutego.

A Magyarországon 2012 óta december 18-án ünnepelt **Nemzetiségek napja** alkalmából idén is elismerésben részesültek azok, akik az itt élő nemzetiségek érdekében kiemelkedő munkát végeznek. A díjazottak között megtaláljuk a lengyel nemzetiség képviselőit is: **Csúcs Halinát**, aki 1971 óta segíti a határon túli lengyelség életét a Bem József Lengyel Kulturális Egyesület tagjaként, 2008-2014 között az OLŐ alelnöke, majd elnöke, illetve a Magyar Országgyűlés első lengyel nemzetiségi szószólója volt, valamint a **Polonia Nova Egyesületet**, melynek alapítója és elnöke Felföldi Mária, az OLŐ jelenlegi elnöke. A járványhelyzetre való tekintettel az ünnepélyes díjátadót későbbi időpontra halasztották.

A májusi veszprémi Gizella Napokon a város művészeti értékeinek gyarapítása, illetve a város hírének öregbítése érdekében végzett kiemelkedő munkát évről évre **Gizella-díjjal** jutalmazták. A járványhelyzetre való tekintettel a díjátadóra december 21-én került sor, a díjazottak között pedig, akik a Polgármester kezéből vehették át a kitüntetést, ott találjuk a lengyel **Kövesdi Hannát**, a helyi Lengyel Önkormányzat elnökét, aki hosszú évek óta aktívan hozzájárul Veszprém és történetének széles körű megismertetéséhez a lengyelek körében, illetve a helyi közösséget a lengyel kultúrával gazdagította. 1.fotó

Az ünnepek alatt a Lengyel Templomban megcsodálhattuk a **krakkói betlehemeseket** (szopka), melyeket az óvodások készítettek Weronika nővér irányításával. Az óvodai foglalkozások minden szombaton 10:30-kor kezdődnek; a járványhelyzet idején online. 2.fotó

December 26-án, karácsonykor a világszerte tomboló járvány ellenére a lengyelek és a magyarok nem mindennapi ajándékot kaptak: egy három nemzet karácsonyi dalait bemutató hanglemezt, amelyet **Angelika Korszyńska-Górny** rögzített zenekarával. A Lengyel Intézetnek hála az album karácsonykor a budapesti templomban a határon túli lengyelekhez is eljutott. A koncertet, melynek alapját a „**Három nemzet karácsonya**” c. album jelentette, az ünnepek alatt a lengyel televízió és a magyar közszolgálati televízió is műsorára tűzte, rádióban pedig elsőként január 9-én, a Magyar Rádió 4. csatornájának lengyel nemzetiségi műsorában került bemutatásra.

Január 3-án a **Kleksiki** családi együttes részvételével **lengyel karácsonyi dalok** hangzottak el a budapesti Lengyel Templomban. 3.fotó

Január 4-én megnyílt a The Wall galéria új kiállítása! Szeretettel várunk mindenkit a **Visegrádi Együttműködés megalakulásának 30. évfordulójához kapcsolódó plakátkiállításra**. A gyűjtemény a magyarországi Lengyel Nagykövetségtől került a Lengyel Múzeumba.

Január 8-án Budapesten került sor **Soltész Miklós**, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára, **dr Rónayné Słaba Ewa**, a Magyar Országgyűlés lengyel nemzetiségi szószólója és **Felföldi Mária**, az OLŐ elnökének munkaértekezletére. A talál-

kozó témáját a 2021-es évre vonatkozó tervek mellett a Balatonbogláron létrehozásra kerülő lengyel kulturális-oktatási központ bővítésével kapcsolatos kérdések jelentették.

Január 12-én került sor a Liszt Ferenc Zeneiskola, a Lengyel Nagykövetség, a Jan Sobieski Lengyel Kulturális Egyesület és az OLŐ szervezésében **Győrben** megrendezett **XIV. Lengyel Zenei Fesztivál** ünnepélyes díjátadójára. A legjobb lengyel előadásért járó kisplasztikát és oklevelet **Kádár Viktória**, a keszthelyi Festetics György Zeneiskola növendéke vehette át ünnepélyesen Dr Cséby Gézától, a Lengyel Köztársaság keszthelyi tiszteletbeli konzuljától.

Január 14-én a **Szögligeti Lengyel Nemzetiségi Önkormányzat** képviselői virágot helyeztek el Patócsy Zsófia szobránál. Bebek György felesége, aki negyedrészt lengyel, a krakkói polgármester Thurzó János unokája volt, végül az 1567. január 6-14. közötti ostrom során a szád-vári vár védelmében tanúsított hősiességéről vált híressé. 4. fotó

Január 14-én vette kezdetét a „**Teremtsünk jó légkört. Tudomány és klíma első előadássorozata**”. A lengyel, cseh és szlovák egyetemek bölcsészettudományi karai mellett Magyarország részéről a Lengyel Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola kapcsolódott be partnerként a „V4 humán oktatás az éghajlatért. Diagnózis – jó gyakorlatok – javaslatok” projektbe.

Január 18-án nyílt meg a szentendrei Vinczemill műhelygalériában a **Szyksznian Wanda** Ferenczy Noémi-díjas, híres lengyel származású grafikusművész alkotói munkásságának legutóbbi 25 évét bemutató **kiállítása**, amely április 2-ig tekinthető meg. 5. fotó

Január 27-én a **holokauszt nemzetközi emléknapja és az auschwitz-birkenai koncentrációs tábor felszabadításának 76. évfordulója** alkalmából prof. Jerzy Snopek, Lengyelország budapesti nagykövete és Katarzyna Ratajczak-Sowa, a Politikai-Közgazdasági Osztály vezetője virágot helyezett el Henryk Sławik és Antall József, valamint Raoul Wallenberg emlékművénél, illetve gyertyát gyújtott a Duna-parti holokauszt-emlékműnél. 6. fotó

Január 31-én került sor Budapesten a **29. Ünnepi Segély Nagyzene kara fináléjára**. Az idei évben a gyűjtés a fül-orr-gégészeti és otoneurológiai osztályok javára zajlott. Budapesten az idei kampány során a karitatív vásár mellett sor került online árverésre, szabadtéri vetélkedőre és futóversenyre is. A jótékonysági akció során 1 614 589 forint gyűlt össze. Lengyelországon kívül világszerte 77 városban zajlott a gyűjtés. (bővebben a 9. oldalon)

Január 31-én Maciej Szumilak atya szervezésében **missziós animációra**, valamint gyűjtésre került sor a **dél-szudáni** verbita misszió javára a Lengyel Templomban. Február 7-én, vasárnap ismét erre a célra lehet adakozni.

Szanowni Państwo,

Gdy wprowadzano pierwsze obostrzenia związane z pandemią koronawirusa, raczej nikomu do głowy nie przyszło, że ten stan nadzwyczajny powoli stanie się szarą rzeczywistością. Jeszcze rok temu zdziwienie nasze wywoływały maseczki na twarzach sygnalizujące, że jednak coś w tej naszej rzeczywistości się zmieniło, że coś jest „nienormalne”. Dzisiaj, prawie po roku, możemy zaobserwować

u siebie odwrotne reakcje. To brak masek na twarzy budzi zdziwienie. Gdy podczas oglądania filmów widzimy tłumy beztrudno spacerujące po ulicach lub restaurację pełną wesoło rozmawiających ze sobą ludzi, wznoszących toasty, siedzących blisko siebie, mamy ochotę zawołać: „uważajcie, to niebezpieczne!”. Jak dzieci w teatrze, gdy Czerwony Kapturek zbliża się do wilka.

Ten niespodziewanie wydłużony czas pandemii z jednej strony pozwolił nam docenić „tu i teraz”, z drugiej strony uniemożliwił długoterminowe planowanie. Żyjemy w interwałach obowiązujących ograniczeń, ale gdy zbliża się termin ich zniesienia, okazuje się, że czas ich panowania zostaje przedłużony. Odczuwamy to też wyraźnie w naszym życiu polonijnym, przyczajeni z różnymi kulturalno-towarzyskimi imprezami, jak tygrys do skoku, już mamy wyciągnąć się w powietrze, już bierzemy pełen oddech, gdy znów stopklatka i jeszcze kolejny miesiąc oczekiwania, tu już mięśnie z ciągłego napięcia odmawiają posłuszeństwa.

Dlatego w tym roku proponuję jednak nie zwlekać do następnego odroczenia, a codzienność ogarnąć z perspektywy życia w czasach pandemii jeszcze przez kolejne kilka lat. Pomyślmy, co jako wspólnota możemy zrobić razem, jak i gdzie się spotykać, rozmawiać o ważnych dla nas sprawach. Może warto scalić zasoby naszej chęci i wiedzy z pamięcią RAM i stworzyć przestrzeń dla węgierskiej Polonii w wirtualnej przestrzeni?

Marzena Jagielska

NOWY DZIAŁ: „ALICJA W KRAINIE WSPOMNIEŃ”

Z powodu pandemii koronawirusa od marca 2020 r. żyjemy właściwie w mniejszym lub większym lockdownie. Najczęściej jesteśmy zamknięci w domach, jakiegokolwiek wyjścia z nich są ograniczone, nawet kontakty z najbliższą rodziną i przyjaciółmi są też rzadkie. Każdy z nas próbuje jakoś pożytecznie zagospodarować ten wymuszony wolny czas.

Będąc aktywną działaczką polonijną i dziennikarką od przeszło 40 lat na Węgrzech postanowiłam uporządkować swoje bardzo bogate archiwum fotograficzno-prasowe, powracając tym samym do wspomnień związanych z naszą Polską. A jest ich naprawdę wiele. Właściwie związana jestem ze wszystkimi organizacjami kulturalnymi w Budapeszcie i nie tylko, także z samorządami, a poprzez pracę w polonijnej prasie właściwie z całym krajem. Najdłużej z PSK im. J. Bema, którego prezesem byłam aż przez dwie kadencje począwszy od 1997 r., a członkiem zarządu przez kilka kadencji. Nic więc dziwnego, że najwięcej moich wspomnień, podobnie jak i osobistych znajomości wywodzi się właśnie stamtąd.

Alicja Nagy

SPIS TREŚCI

KALENDARIUM NAPŁÓ:

- 3 15 grudnia - 31 stycznia
- 4 December 15 - január 31

JAK MINĄŁ ROK? HOGYAN TELT AZ ÉV?:

- 5 Maria Felföldi, przewodnicząca OSP Felföldi Mária, az OLÖ elnöke
- 6 dr Ewa Słaba Rónay, rzeczniczka narodowości polskiej przy ZN Węgier
- 7 dr Rónay Słaba Ewa, a Magyar Országgyűlés lengyel nemzetiségi szószólója

TEMAT MIESIĄCA: WIELKA ORKIESTRA ŚWIĄTECZNEJ POMOCY

- 9 GraMY na Węgrzech
- 12 „Dobro czynię w Debrecynie”

ZOOM: WYWIAD Z MONIKĄ MOLNÁRNÉ SAGUN

- 13 W służbie Ojczyźnie i Bogu

KULTÚRA:

- 16 A kommunizmus áldozatainak emlékére. A Fekete csütörtök. Janek Wiśniewski elesett c. lengyel filmről

KURIER SZKOLNY ISKOLAI HÍREK:

- 18 Konkurs historyczny „Polskie Święto Niepodległości z perspektywy polsko-węgierskiej przyjaźni”
- 19 Magyar gimnáziumban a lengyel történelemről
- 21 Filmowe sukcesy licealistów
- 24 Współpraca jest mostem

ALICJA W KRAINIE WSPOMNIEŃ:

- 26 Wanda Mészáros

Jak minął rok?

Maria Felföldi, przewodnicząca OSP

Przede wszystkim pracownicy, choć w niecodziennych warunkach. Wydawać by się mogło, że ograniczenia związane z pandemią spowodują całkowity zastój w pracach organizacji polonijnych. Tak się jednak nie stało. I to z dwóch powodów. Po pierwsze każda z tych organizacji (samorządy narodowościowe, stowarzyszenia, instytucje) wykonywała wszystkie swoje obowiązki, nazwijmy je „administracyjnymi”, czyli składała rozliczenia, sprawozdania, pisała wnioski, opracowywała plany na następny rok (to w obecnej sytuacji jest szczególnie trudne). Po drugie przedstawiciele polonijnych organiza-

cji zrobili wszystko, co tylko było możliwe, aby mimo wszystkich restrykcji, ograniczonych funduszy i codziennych trudności prowadzić swoją działalność. Organizowano wydarzenia kulturalne w każdej sposobnej chwili, a kiedy nie było to możliwe, przechodzono na działalność online. Mieliśmy tradycyjne spotkania, choć w maskach i na przepisową odległość, ale i wirtualne wystawy, zdalne konkursy, konferencje na Skypie. Czyli, jak zwykle, mogliśmy pokazać, że „Polak potrafi” (proszę trochę starszych rodaków o wyjaśnienie młodszemu pokoleniu genezy tego cytatu).

Podsumowując: rok z pewnością trudny, ale nie bezowocny, bo wyzwolił w nas pokłady kreatywności, wytrwałości i – mimo wszystko – optymizmu.

Ogólnokrajowy Samorząd Polski
Országos Lengyel Önkormányzat

Hogyan telt az év?

Országos Lengyel Önkormányzat (OLÖ)

Felföldi Mária, az OLÖ elnöke

Mindenekelőtt dolgoosan, bár szokatlan körülmények között. Úgy tűnhetett, hogy a pandémiával járó korlátozások miatt teljesen leáll majd a munka a határon túli lengyel szervezetekben. Ez mégsem következett be. Ennek két oka van. Egyrészt valamennyi szervezet (kisebbségi önkormányzat, egyesület, intézet) eleget tett a, mondjuk úgy, „adminisztrációs” kötelezettségeinek, vagyis elszámolásokat és beszámolókat nyújtott be, kérvényeket írt és kidolgozta a következő évre vonatkozó működési tervét (ami a jelenlegi helyzetben különösen nehéz). Másrészt a határon túli lengyel szervezetek mindent megtettek azért, hogy amennyire lehetséges, a megszorítások, a korlátozott források és a mindennapi nehézségek ellenére is folytassák működésüket. Amikor csak módjukban állt, kul-

turális programokat szerveztek, ha pedig nem volt erre lehetőség, áttértek az online működésre. Ugyan maszkban és az előírásoknak megfelelő távolságtartással, de sor került hagyományos találkozókra, emellett akadtak virtuális kiállítások, távoktatásban zajló kurzusok, Skype konferenciák is. Vagyis, mint mindig, bebizonyíthattuk, hogy „Polak potrafi” – a lengyel megoldja (a valamivel idősebb korosztályhoz tartozókra bízom, hogy elmagyarázzák a fiataloknak a szólas eredetét).

Összefoglalva: kétségkívül nehéz, de korántsem terméketlen év áll mögöttünk, hiszen felszabadította a bennünk rejlő kreativitást, kitartást és – mindenek ellenére – az optimizmust.

Od chwili, kiedy wybrana zostałam rzecznikiem narodowości polskiej, postanowiłam raz w roku spotykać się na większym forum z osobami działającymi na różnych płaszczyznach życia polonijnego. Wprawdzie prawo nie zobowiązuje rzeczników do tego typu działalności, ale moim zdaniem podstawą każdej dobrej współpracy jest żywy kontakt, wzajemna wymiana informacji, wspólne przemyślenia. Do tej pory odbyły się trzy takie spotkania, na które przybyło wielu przedstawicieli naszej narodowości.

Niestety, ubiegły rok był bardzo trudny dla nas wszystkich. W związku z tym ja również nie mogłam spotykać się z Państwem zgodnie z zaplanowanym harmonogramem pracy. Dlatego też przynajmniej w takiej formie pragnę złożyć krótkie sprawozdanie z działalności w minionym roku. Pomimo zaistniałej sytuacji praca parlamentarzystów, ani nas rzeczników nie została zawieszona, zmieniły się tylko niektóre jej formy – np. niektóre komisje w początkowym okresie lockdownu odbywały posiedzenia on-line, a wszystkie inne prace, posiedzenia parlamentu prowadzone były dotychczasowym trybem z zachowaniem zasad bezpieczeństwa sanitarnego.

O pracy i decyzjach Komisji Narodowościowej oraz o ustawach podejmowanych przez Parlament nie będę pisać, ponieważ o tym dowiadujecie się Państwo czytając szczegółowe informacje znajdujące się na oficjalnej stronie Parlamentu. Pragnę jedynie

zwrócić uwagę na sprawę dla nas najważniejszą, a mianowicie na to, że 16 czerwca 2020 roku ZN przyjęło złożony przez Komisję Narodowościową projekt modyfikacji Ustawy Narodowościowej nr CLXXIX z 2011 r. Warto zaznaczyć, że modyfikację Ustawy poprzedziła ponad roczna praca Komisji. Wśród zmian, które dotyczą około pięćdziesięciu paragrafów, na uwagę zasługuje prawo do wyrażania zgody i opinii przez samorządy narodowe. Co mnie szczególnie cieszy – gdyż o to zabiegaliśmy już od wielu lat – uwzględnienie możliwości i definicji edukacji przedszkolnej, przez co stworzona została podstawa do otwarcia przedszkola uzupełniającego (działającego na podobnych zasadach, jak szkoła uzupełniająca). Zmiany w prawie dotyczą również kwestii tzw. „etnobiznesu”. Mam nadzieję, że ta poprawka dająca prawo samorządom ogólnokrajowym podejmowania decyzji w przypadku powstawania zupełnie nowych samorządów ukróci proces tworzenia samorządów narodowościowych przez osoby nie posiadające pochodzenia.

Pragnę przypomnieć, że praca rzecznika polega przede wszystkim na reprezentowaniu i przedstawianiu, zabieganiu o interesy narodowości, którą reprezentuje. Dlatego też bardzo ważna jest współpraca z władzami węgierskimi, a przede wszystkim z tymi organami, do których ustawowo należymy. Stąd też moje – jak sądzę – dobre robocze kontakty z Miklósem Soltészem – sekretarzem stanu, Richárdem Tircsi – dyrektorem departamentu, ambasadorem Jerzym Snopkiem, konsulem Andrzejem Kalinowskim, księdzem proboszczem Krzysztofem Grzelakiem i wieloma innymi, a także z przewodniczącymi OPS, Stołecznego oraz z przewodniczącymi Stowarzyszeń: Polskiego Stowarzyszenia Kulturalnego im. Józefa Bema, Stowarzyszenia Katolików Polskich na Węgrzech pw. św. Wojciecha, a ostatnio również ze Stowarzyszeniem Kulturalnym św. Kingi w Küngös, a także z Ogólnokrajową Szkołą Polską. Wszystkim Państwu za tę współpracę serdecznie dziękuję.

Jak minął rok?

dr Ewa Słaba Rónay

Rzecznik nie ma prawa udzielania dotacji – o tym Państwo wiecie, ale o ile jest to możliwe staram się organizować czy też włączać się w większe przedsięwzięcia. Tak też w ubiegłym roku z mojej inicjatywy rozpoczęliśmy celem włączenia się do Kongresu Eucharystycznego peregrynację obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej. Chętnych do przyjęcia obrazu i wspólnej modlitwy zgłosiło się ponad czterdzieści miejscowości, niestety pandemia i zamknięcie kościołów uniemożliwiły nam kontynuację modlitwy. Obraz zagościł jedynie w 17 miejscowościach – mam nadzieję, że na wiosnę będzie można kontynuować tę wspólną modlitwę. Włączyłam się także w organizację konkursu plastycznego organizowanego przez naszego przyjaciela ks. Gergő Bese, skierowanego do uczniów wszystkich szkół węgierskich i poświęconego naszemu papieżowi św. Janowi Pawłowi II. Pomogłam też przy budowie kapliczki św. Kingi w Küngös, w wydaniu książki o Trianonie, a pod koniec roku włączyłam się do prac związanych z rokiem Béli Vargi. Oczywiście należy wspomnieć także o funkcji czysto reprezentacyjnej rzecznika, a więc braniu udziału w składaniu wieńców z okazji uroczystości państwowych polskich i węgierskich. W ubiegłym roku ze względu na pandemię ograniczone były osobiste kontakty z przedstawicielami władz Polski, dlatego też sprowadzały się one do rozmów telefonicznych i korespondencji.

Co przyniesie nam ten rok? Trudno jest odpowiedzieć na to pytanie, bądźmy jednak optymistami i miejmy nadzieję, że wkrótce życie powróci do normalności, za którą tak bardzo tęsknimy. A kiedy to nastąpi, chciałabym się z Państwem spotkać i na żywo porozmawiać o nurtujących nas sprawach, problemach, ale przede wszystkim tak zwyczajnie z uśmiechem, radością porozmawiać. W następnym numerze natomiast napiszę o moich planach na ten rok. Do tej pory jednak czekam na Państwa uwagi, prośby, inicjatywy, a także życzę nam wszystkim zdrowia i dobrego, normalnego całego roku.

Hogyan telt az év?

dr Rónay Słaba Ewa

Amikor lengyel nemzetiségi szószólónak választottak, elhatároztam, hogy évente egyszer nagyobb fórumon is találkozni fogok a határon túli lengyelség életének különböző területein dolgozókkal. Törvény tulajdonképpen nem kötelezi a szószólókat ilyesfajta tevékenységre, de véleményem szerint a sikeres együttműködés alapja mindig a személyes kapcsolat, az információk kölcsönös átadása és a közös gondolkodás. Eddig három ilyen találkozóra került sor, melyeken nemzetiségünk számos képviselője részt vett.

Sajnos a tavalyi év rendkívül nehéz volt mindannyiunk számára. Ennek következtében én sem találkozhattam Önökkel a korábban megtervezett munkaterv szerint. Ezért is szeretnék legalább ilyen formában röviden beszámolni az elmúlt év munkájáról. Az előállt helyzet ellenére sem az országgyűlési képviselők, sem a nemzetiségi szószólók munkája nem került felfüggesztésre, csupán a formája változott bizonyos esetekben – pl. a „lockdown” kezdeti szakaszában néhány bizottság online ülésezett, minden más munkafolyamat, illetve a parlament ülései pedig az egészségügyi óvintézkedések betartása mellett az addig megszokott módon zajlottak.

A nemzetiségeket képviselő bizottság munkájáról és döntéseiről, illetve az Országgyűlés által hozott határozatokról nem fogok beszámolni, mivel ezekről Önök is tájékozódhatnak a Parlament hivatalos honlapján olvasható részletes információkból. Szeretném felhívni viszont a figyelmet a számunkra legfontosabb ügyre, vagyis arra, hogy 2020. június 16-án az Országgyűlés elfogadta a nemzetiségeket képviselő bizottság nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény módosításáról szóló javaslatát. Fontos megjegyeznünk, hogy a törvénymódosítást a bizottság több mint egy éves munkája előzte meg. A nagyjából ötven paragrafust érintő változások között érdemes megemlíteni a nemzetiségi önkormányzatok véleményezési és egyetértési jogát. Számomra különösen örömteli – hiszen hosszú éveken keresztül törekedtünk erre – az óvodai nevelés lehetőségének és definíciójának beemelése, mely alapot teremtett a kiegészítő iskolával hasonló elven működő kiegészítő nemzeti óvoda létrehozásához. A törvénymódosítás az ún. „etnobiznisz” kérdését is érinti. Remélem, hogy ennek a módosításnak köszönhetően, amely döntési joggal ruházza fel az országos önkormányzatokat az újonnan létrejövő önkormányzatok vonatkozásában, sikerül véget vetni a folyamatnak, hogy nem nemzetiségi származású személyek alakítsanak nemzetiségi önkormányzatot.

Emlékeztetni szeretnék arra, hogy a szószóló feladata elsősorban az általa képviselt nemzetiség reprezentációja és bemutatása, érdekeinek védelme. Ezért is nagyon fontos a magyar kormánnyal való együttműködése,

mindenekelőtt azokkal a szervekkel, amelyek alá törvényileg tartozik. Innen ered az – úgy vélem – kiváló munkakapcsolat Soltész Miklós államtitkárral, Tircsi Richárd főosztályvezetővel, Jerzy Snopek nagykövettel, Andrzej Kalinowski konzullal, Krzysztof Grzelak atyával, az LPP plébánosával és másokkal, többek között az Országos és Fővárosi Lengyel Önkormányzattal, valamint olyan szervezetek vezetőivel, mint a Bem József Lengyel Kulturális Egyesület, a Magyarországi Lengyel Katolikusok Szent Adalbert Egyesülete, illetve az utóbbi időben a küngösi Árpád-házi Szent Kinga Kulturális Egyesület, illetve az Országos Lengyel Iskola. Mindannyiuknak nagyon köszönöm az együttműködést.

A szószólónak nem áll módjában pénzügyi támogatást nyújtani – ezt Önök is tudják –, ám amennyire lehetséges, igyekszem jelentősebb iniciatívákat újtukra indítani vagy azok szervezésébe bekapcsolódni. Így történt ez tavaly is, amikor a kezdeményezésemre, csatlakozni kívánva az Eucharisztikus Kongresszushoz, imakörútra indítottuk a częstochowai Fekete Madonna képmását. Több mint negyven helység jelezte, hogy szívesen fogadná a kegyképet és a közös imát, de sajnos a járványhelyzet és a templomok bezárása ellehetetlenítette a körút folytatását. A kép így mindössze 17 településen vendégeskedhetett – remélem, tavasszal lehetőségünk nyílik a közös imádság folytatására. Bekapcsolódtam a barátunk, Bese Gergő atya által szervezett, magyar iskolásoknak szóló és a mi pápánknak, II. János Pálnak szentelt rajzpályázat szervezésébe is. Segédkeztem a küngösi Szent Kinga-templom építésében, egy Trianonról szóló könyv kiadásában, év végén pedig bekapcsolódtam a Varga Béla-évhez kapcsolódó munkálatokba. Természetesen meg kell emlékeznem a szószóló tisztán reprezentációs feladatairól is, így hát a lengyel és magyar állami ünnepek alkalmából rendezett koszorúzásokon való részvételtől. A tavalyi év során a járványhelyzet jelentősen korlátozta a Lengyelország kormányának képviselőivel való személyes kapcsolattartást, így az telefonbeszélgetések és levelezés formájában valósult meg.

Mit hoz számunkra az új év? Nehéz erre választ adni, őrizzük azonban meg az optimizmusunkat és reménykedjünk, hogy az élet hamarosan visszatér a megszokott kerékvágásba, amire mindannyian annyira vágyunk. Amikor pedig ez bekövetkezik, szeretnék Önökkel találkozni és személyesen is megtárgyalni a valamennyiünket foglalkoztató ügyeket és problémákat, de mindenekelőtt, ahogy mindig, mosolyogva, boldogan beszélgetni. A következő számban viszont az idei terveimről fogok írni. Addig is várom a megjegyzéseiket, kéréseiket, kezdeményezéseiket, és mindannyiuknak egészséget, minden jót, normalitást kívánok az új esztendőre.

GraMY na Węgrzech

31 stycznia odbył się już 29. Finał WOŚP. W tym roku pieniądze zbierano na oddziały dziecięce laryngologii, otolaryngologii i diagnostykę głowy. Kwestowano w całej Polsce i 77 miastach na świecie, w tym w Budapeszcie, gdzie zebrano kwotę 1 614 598 forintów.

Tegoroczny Finał różnił się od pozostałych, ze względu na pandemię i wprowadzone obostrzenia epidemiologiczno-sanitarne wymagał zupełnie nowego scenariusza. Zgodnie z przysłowiem „dla chcącego nic trudnego” mimo niełatwej sytuacji i tak odbyło się wiele wydarzeń, a pomysłowość organizatorów osiągnęła nowe rekordy.

W Budapeszcie już na tydzień przed Finałem w polskiej księgarni-kafejni Gdańsk, przy której co roku zawiązuje się węgierski Sztab WOŚP, otwarty został „Sklepik z polskim sercem”. O asortyment sklepiku załatwili się mieszkający tu Polacy przynosząc płyty, zabawki, ubrania, biżuterię, a do bufetu na wynos także przekąski i napoje. Wśród kupujących byli też Węgrzy i mieszkający w Budapeszcie obcokrajowcy, którzy o Orkiestrze dowiedzieli się od swoich polskich znajomych. Hojność darczyńców i gości sklepiku była wielka. W ciągu dwóch dni udało się zebrać prawie 300 tys. forintów, a pozostałymi w sklepiku przedmio-

tami za zgodą darczyńców wsparliśmy Stowarzyszenie Charytatywne „Oltalom”.

Kolejnym wyzwaniem zarówno organizacyjnym, jak i technicznym okazała się aukcja online „Tu studio Gdańsk” transmitowana ze specjalnie na tę okazję przygotowanego studio w siedzibie Sztabu. Uczestnicy licytacji mogli wziąć udział w prawdziwym show poprowadzonym przez – jak się okazało – znakomity duet sceniczny Maję Wanot i Jerzego Celichowskiego. Podczas prezentacji przedmiotów lub usług Jerzy syłał jak z rękawa ciekawymi faktami i historyjkami, w odpowiednich momentach wyciągając asa, Maja praktyczne informacje serwowała jak włoską pizzę wyjętą z pieca miłości do życia. Kwota uzyskana z licytacji to 540 tys. forintów (dokładnie **6875 złotych**). Wśród darczyńców byli: fotograf **Jarek Wierzbicki**, **Anna Bilinski**, cukiernia **Majecsko**, **Samorząd Polski XXII Dzielnicy Budapesztu**, **Polski Sklep lengyelbolt.hu**, **Joanna Kawaler**, **piwiar-**

nia Kispolszki, **Jadwiga Świtnicka** z **Lengyel Kenyér**, **Marek Szuta** z „Eco Life - Życie bez chemii i wirusa”, **Anna Maciąg**, **Emilia Kovalcsik**, **Barbara Zacharewicz**, **Ogólnokrajowa Szkoła Polska na Węgrzech**, **Jeż Węgierski**, **Paulina Maciejewska**, **Małgorzata Végh**, węgierska artystka **Zsófi Pittmann**, **Anna Czubowska**, **Marta Borsodi**, **Anna Skarżyńska**, **Małgorzata Polus** z „Węgierskich klimatów”, **Ewa Słaba Rónay**, rzeczniczka narodowości polskiej przy ZN na Węgrzech i **Alicja Nagy**, **Szkoła Polska przy Ambasadzie wraz z Fundacją Rodzice Szkoły Polskiej**, firma **Mapsex**, **Ziaja** i **AMBITION**.

Absolutną nowością był pierwszy bieg na Węgrzech w ramach WOŚP „Biegaj z głową, kieruj się sercem” zorganizowany wzorem tegorocznego biegu „Policz się z cukrzycą”. Każdy uczestnik pokonywał dystans min. 3 km w dowolny sposób (bieg, spacer, jazda na rowerze, łyżwach, hulajnodze itd.) na dowolnie przez siebie wybranej trasie, którą dzie-

WIELKA ORKIESTRA ŚWIĄTECZNEJ POMOCY

TEMAT MIESIĄCA

DO FINAŁU JESZCZE TYDZIEŃ, ALE POLACY W BUDAPESZCIE JUŻ OTWORZYLI SWÓJ CHARYTATYWNY „SKLEPIK Z POLSKIM SERCEM”. PAULINA MACIEJEWSKA I ADAM MIKUSZEŃSKI CZYNNIE WSPIERAJĄ WOŚP. FOT. MARZENA JAGIELSKA

ki mobilnym aplikacjom mógł się z nami podzielić dołączając zdjęcia. Nieocenionym wsparciem okazały się dwie niesamowite panie, uprawiające sport zawodowo, które podjęły się roli ambasaderek biegu. Mowa tu oczywiście o **Danucie Kozák**, pięciokrotnej mistrzyni olimpijskiej, czternastokrotnej mistrzyni świata, szesnastokrotnej mistrzyni Europy w kajakarstwie, której mama jest Polką oraz **Marcie Knoch**, polskiej łyżwiarce obecnie mieszkającej na Węgrzech specjalizującej się w short tracku, dwukrotnej brązowej meda-

listce mistrzostw Europy w sztafecie kobiet. Głównym sponsorem biegu była firma **AMBITION**, a partnerami **Stowarzyszenie Polonia Nova** i firma **Maspex**. To dzięki nim w pakiecie startowym znalazły się specjalnie na ten bieg przygotowane koszulki i produkty Kubusia. Inicjatywa ta okazał się strzałem w dziesiątkę! W jednym celu biegło ponad 70 uczestników, zarówno w stolicy, jak i poza nią, przyczyniając się do zebrania w formie opłaty rejestracyjnej ponad 240 tys. forintów. A co ważniejsze niektórzy uczestnicy biegu

postanowili uprawiać sport regularnie, wśród nich grupa mam uczniów Ogólnokrajowej Szkoły Polskiej na Węgrzech.

W finałową niedzielę na Wzgórzu Gellerta odbyła się gra terenowa „Wierchołek serca” zorganizowana wspólnie ze Stowarzyszeniem „Polonia Nova”. Zasady uczestnictwa podobne były do biegu, a więc w wyznaczonym czasie przemieszczając się po dowolnie przez siebie wybranej trasie należy dotrzeć do mety oznaczonej jako „Wierchołek serca” zdobywając minimum 3 punkty (1 punkt za dotarcie do miejsc zaznaczonych na mapie). Na wszystkich zdobywców „Wierchołka serca” czekały nagrody ufundowane przez Polski Sklep, firmę Ziája i Maspex, a także możliwość wypróbowania szczęścia w loterii fantowej, w której można było wygrać m.in. słodycze z Polskiego Sklepu, gadżety z Siema Shop, koszulki i portfeliki z Kubusiem od firmy Maspex. Planowane na godz. 18 „Światelko do Nieba” ze względu na warunki atmosferyczne trochę przyspieszyliśmy, lecz blask zimnych ogní rozświetlał ciemność jeszcze długo po oficjalnym zakończeniu 29. Finału WOŚP na Węgrzech.

Dziękujemy, że byliście z nami! Gramy do końca świata i o jeden dzień dłużej!
Marzena Jagielska

Dlaczego angażuję się w WOŚP? Co było dla mnie największym wyzwaniem w tegorocznym Finale?

„Odpowiedź jest prosta. Uważam, że w życiu zawsze trzeba opowiedzieć się po którejś stronie. Najlepiej, aby to była jasna strona mocy... I tak „będę miała” do końca świata i jeden dzień dłużej. A „pospolite ruszenie”, wspaniałe zaangażowanie, bicie serc we wspólnym rytmie to COŚ, co przynosi góry i daje nadzieję na to, że możemy pomyśleć „tak, jeszcze nie wszystko stracone i ludzie potrafią być cudowni”. Anna Czubowska

„WOŚP to niesłychanie pozytywna impreza zarówno dla organizatorów, jak i wspierających. Cieszę się, że mo-

KU UCIESZE MŁODSZYCH I STARSZYCH „PAKIETY STARTOWE” WRĘCZA KUBUS WE WŁASNEJ OSOBIE
FOT. ULA BOGATYŃSKA

głem choć trochę wspomóc dobrą sprawę, a w dodatku w znakomitym towarzystwie. Wyzwaniem rzecz jasna był brak możliwości osobistego spotkania, ale i tak daliśmy radę.” Jerzy Celichowski aka Jeż Węgierski

„Gram w Orkiestrze, bo lubię być z ludźmi, którzy mają w sobie duży ładunek pozytywnej energii. Cytując klasyka: „...ludzi dobrej woli jest więcej i mocno wierzę w to, że ten świat nie zginie nigdy dzięki nim!”. Dzięki WOŚP odważyłam się uaktywnić na księdze twarzy. Nauczyłam się też, że arkusz Excela nie jest tak straszny, jak do tej pory myślałam. Można się ze skoroszytem zaprzyjaźnić i korzystać z jego dobrodziejstw”. Ela Horváth

„Jak dla mnie WOŚP to jeden z najpiękniejszych, najbardziej pozytywnych i wyczekiwanych dni w roku, przez to jaką energię, kreatywność i chęć do działania wyzwała w ludziach. W dniu Finału zawsze odczuwam olbrzymią dumę z tego, jak my, Polacy, niezależnie od tego, gdzie mieszkamy, potrafimy się zorganizować jako społeczeństwo obywatelskie, żeby wesprzeć ideę i zbiórkę WOŚP.

A do wyzwań tegorocznej edycji na pewno można by zaliczyć to, że ze względu na sytuację pandemiczną, WOŚP odbywał się w zupełnie innej formule – w sporej części w formie wirtualnej. Choć i tak dzięki fantastycznym pomysłom naszego sztabu w Budapeszcie podczas organizacji Finału można było poczuć się jako wspólnota, którą jednoczy ten sam piękny cel. (A także się pośmiać! Czy to licytacja, Finał na Wzgórzu, czy za kulisami w Gdańsku)”. Katarzyna Wawrzyniak

„W pierwszym finale WOŚP w Budapeszcie nie brałam udziału, ale już rok temu podczas drugiej edycji znalazłam się w Orkiestrze dzięki Uli Baka. W tym roku już sama się zgłosiłam na ochotnika. Dlaczego? Po pierwsze dlatego, że WOŚP łączy ludzi dobrej woli, jest ponadczasowy, ponad wszelkimi podziałami. W czasach, kiedy społeczeństwo polskie jest tak bardzo skłócone i podzielo-

ne na obozy, to jest jedyna impreza, która łączy i „wyciąga” z ludzi to, co mają najlepszego do zaoferowania – bezinteresowne dary serca. WOŚP jest dla wszystkich, pomaga wszystkim potrzebującym, nie stawia żadnych warunków wstępnych. Dzień, kiedy gra Orkiestra, jest dniem wyjątkowym, bo wtedy możemy uświadomić sobie, jak wiele jesteśmy w stanie zrobić dla innych ofiarując swoją małą cegiełkę. Pamiętajcie to stare polskie przysłowie „ziarnko do ziarenka, aż zbierze się miarka”? Tak właśnie jest, jeden człowiek, jedna firma nie jest w stanie kupić na cele charytatywne sprzętu medycznego za kilka milionów, ale jak kilka milionów ludzi dołoży się po przysłowiowym ziarenku, to wspólnie można zdziałać cuda.

Największym wyzwaniem było chyba przeniesienie wszystkiego do świata Internetu, jako że tegoroczna aukcja odbywała się online. Poza tym graniczące z cudem dotarcie do domu przed godziną policyjną (nie udało się dojechać o czasie, aczkolwiek dotarłam szczęśliwie)”. Katarzyna Szymanowicz-Körművés

„W WOŚP w tym roku zaangażowałam się również jako wolontariusz,

bo uznałam, że w tym trudnym czasie każde ręce do pomocy się przydadzą. Szybko okazało się, że zostało mi powierzone zadanie prowadzenia aukcji online (!), więc tym bardziej czułam się zobowiązana.

Aukcję prowadziliśmy razem z Jerzym i to było niesamowite doświadczenie. Doświadczenie, które dodało mi skrzydeł, radości i napompowało pozytywną energią na długo. Było super!”. Maja Wanot

„Jestem fanką WOŚP od lat. Jeden dzień w roku cała Polska i Polacy za granicą łączą się bezinteresownie i ochoczo wrzucając do puszek datki, by wesprzeć zakup najlepszego sprzętu medycznego dla dosłownie wszystkich pokoleń, począwszy od noworodków po seniorów. Już trzeci raz brałam udział w budapeszteńskim WOŚP i cieszę się niezmiennie, że mogłam współpracować z fantastycznymi ludźmi, wolontariuszami, pełnymi energii, z uśmiechem na twarzy, z chęcią i zaangażowaniem zrobienia czegoś dobrego, bawiąc się przy tym znakomicie, pomimo ogromu pracy organizacyjnej, bo pozytywna energia jest zaraźliwa, kolorowa, radosna i twórcza”. Urszula Baka

Dobro czynię w Debreczynie

W Debreczynie jest tylko garstka aktywnych Polaków. Przyłączając się dwa lata temu do grania w Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy zdawaliśmy sobie sprawę, że musimy zwrócić się o pomoc do naszych bratanków Węgrów, wyjść do nich z wydarzeniami zapoznać ich z polską kulturą, pokazać im, że jesteśmy.

W zeszłym roku okazało się, że mamy związane ręce. Nie mogliśmy zorganizować nic takiego, co zgromadziłoby tłumy, a kwestować na ulicy wśród ludzi, którzy nigdy nic o idei Orkiestry nie słyszeli, jest jednoznaczne z porażką. Zaczęliśmy więc myśleć o sponsorach, w pierwszym rzędzie o firmach, które mają kontakty handlowe z Polską, gdyż w nich przypadku darowizna dla polskich szpitali, dla ich najmłodszych pacjentów może być cennym przesłaniem dla swoich klientów.

Debreczyńska firma, dla której rynek polski jest niezwykle ważny to producent suplementów z najwyższej półki — Flavon. Już od dwóch lat mamy pozwolenie na zbieranie datków wśród jej pracowników, których z Polską wiąże wiele, jako że mają polskich kolegów w dwóch biurach

we Wrocławiu i w Krakowie. Dzięki temu kolorowa puszką WOŚP w Debreczynie nigdy nie pozostała pusta.

Firma posiada program odpowiedzialności społecznej, w ramach którego wspiera pracę różnych organizacji charytatywnych na Węgrzech i w Polsce. Słyszając o tak wielkiej akcji, jaką jest Orkiestra zarząd natychmiast podjął decyzję: Dajemy 50 000 zł!

Ale to nie koniec! Zamiast papierowej puszką założyliśmy eSkarbonkę i uruchomiliśmy prawdziwą kampanię w celu jej zapelnienia. Akcja miała kryptonim „Dobro czynię w Debreczynie!”, a głównym naszym hasłem było „Sie ma serce, sie pomaga!”. Szybko okazało się, że nie wolno nam organizować prywatnej aukcji w sieci, losowanie nagród rzeczowych też odpadało, więc bazowaliśmy naprawdę tylko na dobrej woli klientów Firmy. Ci klienci to członkowie klubu konsumenckiego, do którego dostęp mieliśmy za pomocą zamkniętej grupy w mediach społecznościowych. Bombardowaliśmy ich postami przez prawie miesiąc przed pierwszym terminem Finału, a potem przez prawie następny mie-

WIRTUALNA SKARBONKA FIRMY FLAVON

siąc, gdy okazało się, że termin jest przesunięty... Naprawdę dużo pracy!

Oprócz zbiórki włączyliśmy się ze znajomymi w biegi organizowane w Polsce i w Budapeszcie. Wyobraźcie sobie, że z Budapesztu przyszły koszulki z napisami WOŚP Budapeszt! Toż to istne białe (ok, pomarańczowe) kruki! Za kilka lat puścimy to na polskiej aukcji i zgarniemy masę kasy dla WOŚP. Choć bardzo trudno się będzie z nimi rozstać...

W rezultacie tych poczynań w Debreczynie udało się zebrać ok. 500 zł, a łączne datki poza wsparciem ze strony firmy Flavon wyniosły prawie 10 000 zł. W tym roku to tylko jedna firma. Ale liczymy na to, że za rok, zachęceni jej przykładem, dołączą inne węgierskie firmy obecne na rynku polskim. I przede wszystkim mamy wielką nadzieję, że będzie już można organizować imprezy publiczne i wyjść z nimi do szerszego kręgu Węgrów! Siema za rok!

Sławek Zabagło

NIE TYLKO BUDAPEST BIEGAŁ. MARGIT ZABAGLÓNE VÁRADI I SŁAWEK ZABAGŁO POKONALI SWOJĄ TRASĘ W MIEJSCOWOŚCI KAMUT NIEOPODAL BÉKÉSCSABY

W służbie Ojczyźnie i Bogu

Z Zdzisławą Moniką Molnárné Sagun rozmawia Alicja Nagy

Moniko, jako Twoja sporo starsza polonijna koleżanka śledzę Twoją działalność niemal od początku Twego życia na Węgrzech, niejednokrotnie zresztą dając temu wyraz na łamach naszej prasy i to nie tylko „Polonii Węgierskiej”, czy „Głosu Polonii”. Jak wspominaś swoje pierwsze kroki na Węgrzech?

Na Węgrzech zamieszkałam po ślubie. Wraz z moim mężem Imre Molnárem przyjechalśmy tu w historycznym 1989 r. Poznaliśmy się będąc jeszcze w latach studenckich. On studiował w Budapeszcie na ELTE historię i socjologię, a ja socjologię na Akademii Teologii Katolickiej, przekształconej w 1999 r. w Uniwersytet im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Razem z przyjaciółmi przyjeżdżaliśmy na Węgry, na pielgrzymki studenckie do Márianosztra, to taka druga Częstochowa na Węgrzech. Później Węgrzy przyjeżdżali sporą grupą na piesze pielgrzymki z Warszawy do Częstochowy. Tam spotkałam wielu wspaniałych Węgrów, z którymi mogłam – wyobraź sobie – rozmawiać po... polsku. Nasze kontakty trwają do dzisiaj. Wszyscy oni mówili, że kochają Polskę i Polaków, że jeżdżą do nas w poszukiwaniu wolności i nadziei. Dobrze ich rozumiałam, gdyż jako młoda dziewczyna też szukałam drogi w tej naszej szarej, socjalistycznej rzeczywistości.

Pamiętam, jak przez cały rok uczestniczyłam we mszach św. za Ojczyznę, odprowadzanych jeszcze przez księdza Jerzego Popiełuszkę w ostatnim roku jego życia. Wszystkie jego kazania nagrywałam sobie bardzo starannie. Gdy po śmierci ks. Jerzy był niesprawiedliwie oskarżany o wzbudzanie nienawiści w swoich kazaniach, zawiozłam kasety do mojego rodzinnego Słupska, aby ludzie sami posłuchali i ocenili. Mogli sobie je kopiować i zwolennicy, i przeciwnicy ks. Jerzego. Zresztą on zawsze mówił,

że nie walczy z ludźmi, tylko z systemem, który zniewala ludzi.

Nie było wtedy Internetu, więc wielu wiedziało tyle, ile pisały państwowe gazety. Z parafii ks. Jerzego przywieźliśmy z Imre wystawę fotografii do kościoła w Budapeszcie, aby i nasi bratankowie dowiedzieli się o nim jeszcze przed zmianami politycznymi. Wkrótce po tym napisaliśmy posłowie, zawierające krótką biografię ks. Jerzego do pierwszej książeczki o nim wydanej po węgiersku jeszcze przez wydawnictwo w Austrii.

Słyszałam, że spotkałaś się osobiście także z mamą ks. Popiełuszki. Kiedy i jak do tego doszło?

Kiedy w 1996 r. Jan Paweł II przyjechał po raz drugi na Węgry, wraz z Polonią brałam udział we mszy św. w Győr, na którą przybyły uroczyste polskie delegacje „Solidarności”. Pielgrzymowała wówczas z nimi mama ks. Jerzego, mogliśmy uściśnąć jej matczyne dłonie i w imieniu Polaków na Węgrzech bukietem kwiatów podziękowaliśmy jej za syna.

Zdzisława Monika Molnárné Sagun - niestrudzona działaczka polonijna. Jest założycielką i pierwszym prezesem Stowarzyszenia Katolików Polskich na Węgrzech pw. Św. Wojciecha, dyrektorem Domu Polskiego im. Jana Pawła II oraz dyrektorem Polskiego Ośrodka Kulturalno-Oświatowego.

Te lata bardzo mnie ukształtowały, tym bardziej, że od początku pielgrzymowaliśmy do miejsc, które odwiedzał papież Jan Paweł II. Także w pamiętnym 1989 roku przyjechał na Węgry ojciec Roger z Taizé, a niedługo po nim Matka Teresa z Kalkuty. Miałam okazję być na spotkaniach z nimi. Matka Teresa zatroskana

ZDZISŁAWA MONIKA MOLNÁRNÉ SAGUN Z MARIANNĄ POPIEŁUSZKO, MAMĄ KS. JERZEGO PODCZAS DRUGIEJ WIZYTY JANA PAWŁA II NA WĘGRZACH, GYŐR 1996 R. FOT. DOM POLSKI

WYWIAD ZE ZDZISŁAWĄ MONIKĄ MOLNÁRNÉ SAGUN

ZOOM

o każde dziecko uczyła nas, kobiety, jak mamy żyć. Nigdy tych spotkań nie zapomnę.

A kiedy zaangażowałaś się w działalność na rzecz Stowarzyszenia Katolików Polskich pw. Św. Wojciecha?

Zaraz po przyjeździe na Węgry trafiłam też do Polskiego Kościoła. Wtedy opiekę duszpasterską dla Polaków pracujących wówczas masowo na Węgrzech sprawował węgierski dominikanin o. Pál Leszkovszky. Pomagałam mu w przygotowaniu do sakramentu bierzmowania kilkorga polskich dzieci. Wkrótce jego miejsce zajął ks. Maciej Józefowicz, historyk, który uporządkował i zabezpieczył dokumenty historyczne dotyczące jakże ważnego dla nas Polaków Kościoła wybudowanego dzięki staraniom ks. Wincentego Danki, a konsekrowanego przez kardynała Augusta Hlonda 15 sierpnia 1930 r. Rok później placówka została przekazana księżom z Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej, a pierwszym proboszczem Polskiej Parafii Personalnej ustanowionej 11 listopada 1991 r. przez prymasa Węgier arcybiskupa Esztergomu László Paskaiego został ks. Józef Wojda. To dzięki niemu powstała pierwsza rada parafialna z udziałem w większości naszych Polek, gdzie

znów się ponownie się spotkałyśmy. To właśnie w 1991 roku podczas oficjalnej wizyty na Węgrzech spotkał się z nami Polakami w Nuncjaturze Apostolskiej w Budapeszcie papież Jan Paweł II.

Wkrótce potem ks. Wojda zwrócił się do nas z pomysłem, aby stworzyć jakąś organizację, dzięki której moglibyśmy odzyskać zabrany nam w 1951 r. przez komunistyczne władze Węgier budynek Stowarzyszenia Domu dla Ubogich. Od 1952 r. mieścił się w nim Dom Starców dla Węgrów. I tak zrodziła się idea powstania Stowarzyszenia Katolików Polskich pw. Św. Wojciecha, zarejestrowanego w Sądzie Stołecznym w 1993 r. jako pełnoprawnego spadkobiercę Stowarzyszenia Domu dla Ubogich.

Było to dla nas bardzo ważne, bo wiem był on jednym z trzech obiektów znajdujących się na terenie oddanym dawniej przez władze miasta w wieczystą dzierżawę pod jednym warunkiem, że w Kościele Polskim będą regularnie odprawiane msze św. w języku polskim. Powstanie Stowarzyszenia św. Wojciecha poparli również niektórzy członkowie jedyne go wówczas Polskiego Stowarzyszenia Kulturalnego im. J. Bema, którzy tak jak Ty, Alu, wstąpili w nasze szeregi. Oczywiście honorowymi

członkami byli jeszcze wówczas żyjący przedwojenni Polacy z Kőbánya. Liczba członków Stowarzyszenia św. Wojciecha dochodziła z czasem do 600 osób.

Po pięciu latach starań 24 sierpnia 1998 r. nadburmistrz Budapesztu, dr Gábor Demszky w sposób niezwykle uroczysty przekazał mi jako prezesowi Stowarzyszenia klucze do Domu Polskiego. Było to wspólne zwycięstwo: władz polskich i węgierskich, Ambasady RP, Ogólnokrajowego Samorządu Polskiego, władz miasta i grupy naszych rodaków, z którymi chodziliśmy po urzędach.

Najważniejszy nasz cel został osiągnięty. Kolejną sprawą było zabezpieczenie statusu prawnego Polskiej Parafii Personalnej na Węgrzech, której przekazaliśmy prawo do użytkowania. Po odzyskaniu Domu Polskiego mogliśmy się wreszcie zająć sprawą jego generalnego remontu, który w dużej mierze udało się przeprowadzić dzięki dotacji Senatu Polskiego poprzez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”. Zanim podjęte zostały ostateczne decyzje o remoncie jako wspólnota polonijna zaangażowaliśmy się w akcję pomocy dzieciom powodzian z Raciborza po powodzi koło Wrocławia w 1997 roku. Drugą akcją charytatywną było przyjęcie dzieci pochodzenia węgierskiego z Berekszász po powodzi na Ukrainie. Jednocześnie Stowarzyszenie realizowało swoje programy kulturalne. Wkrótce potem w 1999 roku wraz z Polskim Stowarzyszeniem Kulturalnym im. J. Bema, któremu ty, Alu, przewodniczyłaś, otrzymaliśmy 18 grudnia 1999 r. z okazji Dnia Narodowości na Węgrzech wspólną Nagrodę za Zasługi dla Mniejszości.

Ale później stanowisko prezesa Stowarzyszenia św. Wojciecha i dyrektora Domu Polskiego objęła Elżbieta Molnár-Cieślewicz.

W 2000 r. urodziłam najmłodsze, czwarte dziecko – Kingę, a że mieszkaliśmy już w Érd, musiałam zrezygnować z aktywnej pracy w Stowarzyszeniu i Domu Polskim. Starałam się jednak w dalszym ciągu pomagać

PRZEKAZANIE KLUCZY DO DOMU POLSKIEGO W 1998 R. OD LEWEJ: GRZEGORZ ŁUBCZYK, ISTVÁN GYÖRGY, ÓWCZESNY BURMISTRZ KŐBÁNYI, ZDZISŁAWA MONIKA MOLNÁR SAGUN, KS. ZBIGNIEW CZERNIAK, OJIEC MACIEJ JÓZEFOWICZ I ALICJA NAGY, ÓWCZESNA PREZES PSK IM. J. BEMA FOT. ŹRÓDŁO DOM POLSKI

zdalnie we wszystkich sprawach. To Ela Molnárné-Cieślewicz czuwała nad całym remontem Domu Polskiego.

Jak wspominałam wcześniej oprócz pracy społecznej i roli matki pracowałam zawodowo jako nauczycielka języka polskiego w szkole polskiej przy Ambasadzie RP oraz w węgierskim gimnazjum im. Ervina Szabó. Bardzo lubiłam pracę z młodzieżą i dlatego wykorzystując następnie dwukrotny pobyt w Warszawie, gdzie mąż pracował, jako dyplomata w Ambasadzie RW, ukończyłam podyplomowe studia z pedagogiki rozwojowej.

Ponieważ byłeś już znana w Polonii z Twojej pracy w Stowarzyszeniu Św. Wojciecha i w Domu Polskim, w 2008 r. powierzyliśmy Ci stanowisko przewodniczącej Ogólnokrajowego Samorządu Polskiego. Jak wspominasz te czasy?

Nie było to łatwe dla mnie zadanie, bo wcześniej nie miałam doświadczenia w pracy samorządowej, chociaż jak zapewne wszyscy wiemy, samorządy narodowościowe na Węgrzech powstały już w 1995 roku. Chociaż krótko zarządzałam samorządem, udało mi się zrealizować niektóre ważne wyzwania, jak choćby odnowienie miejsca pamięci w najstarszej polskiej wsi, Derenk w Parku Narodowym Kresu Węgierskiego, zabezpieczyć do 2014 roku płace dla polskich nauczycieli i zdobyć fundusze na rozbudowę Szkoły Polskiej przy OSP oraz uregulować prawny status instytucji Dom Polski. Mogłam lepiej poznać naszych rodaków zamieszkających poza Budapesztem, ich historie i problemy.

A jak to się stało, że poza funkcją prezesa Stowarzyszenia Św. Wojciecha i Dyrektora Domu Polskiego kierujesz też od 2013 r. Polskim Ośrodkiem Kulturalno - Oświatowym, którego istnienie i cel stworzenia jest dla wielu przedstawicieli Polonii i Polaków na Węgrzech ciągle jeszcze sprawą niezbyt jasną.

W 2011 r. powołał go do życia OSP na mocy ustawy narodowościowej państwa węgierskiego z 1997 r. Poza nauką języka ojczystego i istnieniem szkół narodowościowych tworzenie ośrodków kultury jest jednym z głównych elementów polityki narodowościowej państwa węgierskiego. Niektóre narodowości jak np. Bułgarzy mają swoje centrum kultury w jednym miejscu. My natomiast mamy aż trzy oddziały: w Domu Polskim, przy Stowarzyszeniu Bema i w Szögliget przy historycznej wsi Derenk. Każdy oddział ma swojego odpowiedzialnego za imprezy kiero-wnika, ja odpowiadam za koordynację wszystkich miejsc, a Ogólnokrajowy Samorząd Polski sprawuje nadzór finansowo-prawny. Podobnie zresztą działa i nasza Ogólnokrajowa Szkoła Polska mająca swe oddziały w 11 miejscowościach na terenie Węgier.

Aby mogła kierować tego typu instytucją, skończyłam studia podyplomowe na Węgrzech. Wszystkie te ośrodki kultury, oprócz imprez kulturalnych mają za zadanie wpływać na kształtowanie i rozwój osób odwiedzających te miejsca poprzez imprezy organizowane w języku danej narodowości i tak zwane „nauczanie przez całe życie”. Dlatego oprócz imprez kulturalnych prowadzimy zajęcia rozwojowo-edukacyjne dla seniorów oraz zajęcia dla przedszkolaków, promujemy kulturę i historię poszczególnych regionów Polski i organizujemy wykłady z ciekawymi ludźmi.

Mam nadzieję, że po wygaśnięciu pandemii uda nam się wyjść z niektórymi wydarzeniami także poza te trzy już istniejące ośrodki. Dalej mam też możliwość prowadzić Stowarzyszenie św. Wojciecha i o naszych rozmaitych wydarzeniach można dowiedzieć się na stronie internetowej i na Facebooku. W tym roku pomimo pandemii udało się zorganizować kilka ciekawych imprez, o których pisałam na stronach Polonii Węgierskiej w 299. – listopadowym – numerze „Polonii Węgierskiej”, a najważniejsze spośród nich były XXVI Dni Polskiej Kultury Chrześcijańskiej.

A jak po tych przeszło 30 latach spędzonych na Węgrzech dostrze-gasz teraz naszą Polonię?

Oprócz Polskiej Parafii Personalnej, Polskiego Stowarzyszenia Kulturalnego im. J. Bema i Stowarzyszenia św. Wojciecha w samym Budapeszcie działa jeszcze Stowarzyszenie „Polonia Nova”, w kilku miejscach w kraju są polsko-węgierskie kluby, działają polsko-węgierskie strony internetowe, mamy nasze polskie radio, program telewizyjny, kawiarnie, restauracje, polski sklep itd. Nasze samorządy polskie na terenie całych Węgier też organizują rozmaite wydarzenia. Dzięki temu każdy może znaleźć coś dla siebie i dlatego wydaje mi się, że nasi rodacy mogą się czuć naprawdę dobrze na Węgrzech.

A czym dla Ciebie jest polskość?

Polskość to moje dzieciństwo, moja młodość, moje rodzinne miasto Słupsk, moi bliscy, historia mojej Ojczyzny, to pierwsze słowo „mama” wypowiedziane przez moje dziecko, to Jasna Góra i polska modlitwa, Warszawa i moje kochane Morze Bałtyckie...

Co byś też w tak trudnym dla nas wszystkich okresie pandemii i związanych z nim licznych obostrzeń chciała przekazać naszym rodakom?

Wielu z nas spędza ten czas samotnie ze względu na obostrzenia pandemiczne, wielu nie może odwiedzić swoich bliskich w domu i w szpitalu. Jeżeli znamy takie osoby, zadzwońmy do nich, niech nie czują się osamotnione. Możemy podzielić się z nimi pomocą, dobrym słowem i modlitwą. Papież Franciszek powiedział ciekawe słowa: „Obyśmy z tej pandemii wyszli lepsi i wrażliwsi”. Tego nam wszystkim życzę w nowym, 2021 roku.

Dziękuję za rozmowę w imieniu całej naszej Polonii, życzę Ci wiele zdrowia i wszelkiej pomyślności w życiu rodzinnym i zawodowym.

A kommunizmus áldozatainak emlékére

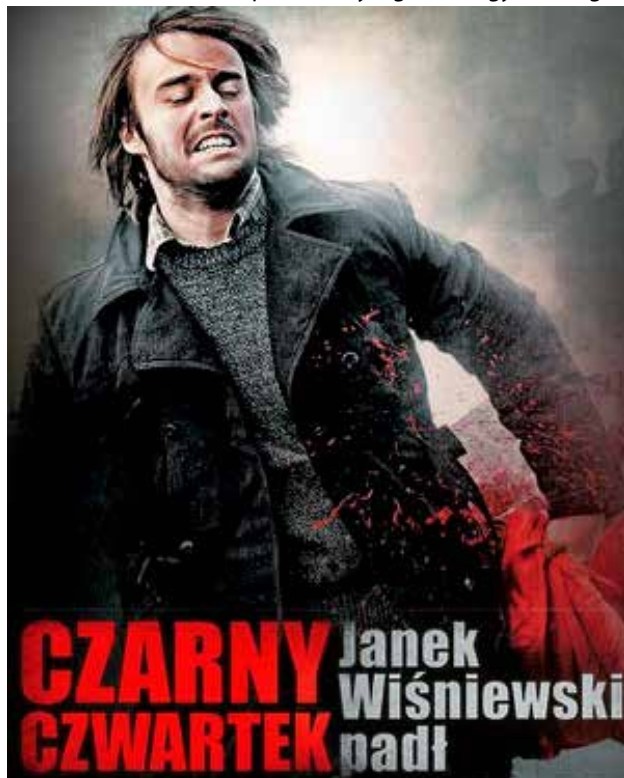
Magyarországon az Országgyűlés 2000. június 13-án elfogadott határozata értelmében minden évben február 25-én tartják a Kommunizmus Áldozatainak Emléknapját. Ezen a napon, 1947. február 25-én Kovács Bélát, a Független Kisgazdapárt főtítkárárt a megszálló szovjet katonai hatóságok jogtalanul letartóztatták és a Szovjetunióba hurcolták, ahol nyolc évet töltött fogságban. Jelen írásomban a „Fekete csütörtök. Janek Wiśniewski esete” című film felidézésével, a kommunizmus lengyelországi és magyarországi áldozataira szeretnék emlékezni, fejet hajtani az ártatlanul kivégzett mártírok, a bebörtönzött, megkínzott, nyomorba taszított, elűldözött és meghurcolt családok milliói előtt. A kommunizmus ötven éven keresztül sötét árnyként borult nemzeteinkre, azonban időről időre a lengyel és magyar nép szabadságvágya utat tört magának. 1956, 1968, 1970, 1976, 1980–1981 és végül 1989 jeles, sorsfordító, ugyanakkor tragikus, véres esztendő volt Közép-Európában.

A Fekete csütörtök. Janek Wiśniewski esete c. lengyel filmről

A budapesti Lengyel Intézet 2020. december 17-én a „Fekete csütörtök. Janek Wiśniewski esete” című filmdráma ingyenes, online vetítésével emlékezett meg az 50 évvel ezelőtt, 1970 decemberében zajló lengyel tengeremléki tüntetések tragikus eseményeiről. Ahogyan az Intézet honlapján olvasható:

„Lengyelországban 1970. december elején a növekvő gazdasági problémák miatt a pártvezetés a lakosságot sújtó, a mindennapi fogyasztási termékekre vonatkozó, titokban előkészített áremelést jelentett be. Sztrájkok és utcai demonstrációk kezdődtek a tengeremléken, melyeket a kommunista karhatalmi vezetés erői erőszakkal vertek szét. 1970. december 15-19. között a hivatalos adatok szerint 49-en haltak meg, köztük középiskolás diákok is.

A film az 1970-es gdyniai tüntetés eseményeit dolgozza fel, valamint azt a napot, amely egész Lengyelországot

A „FEKETE CSÜTÖRTÖK. JANEK WIŚNIEWSKI ESETE” C. FILM PLAKÁTJA

megrázta. A történelem már akkor is fájdalmas, amikor valamely totalitárius rendszer elnyomásától szenvedő, védtelen emberekről szól... Ha pedig a politikai rendszer még el is hazudja a történelmet, duplán fájdalmassá válik, mert rejtve marad, nem kap hangot, s ezért az igazságért folyó harcra szólít fel. Antoni Krauze alkotása a gdyniai tüntetés drámai eseményeinek nagyvonalú, látványos és hiteles rekonstrukciója egy hajógyári munkás és családja történetén keresztül. Krauze filmje fájdalmas, lírai, egyúttal személyes alkotás arról, hogy mennyire fontos az, amit az emberi tudat rejt, mennyire fontos az igazság ismerete. A filmben felhangzik Kazik Staszewski kultikus lengyel zenész balladája, valamint archív felvételek is felvillannak.”

A film egy család tragédiáján keresztül mutatja be a véres gdyniai események néhány napját 1970. december 14–20. között. A kezdő képekben bontakozik ki a történet egyik szála: Brunon Drywa fiatal családapa, kedves feleségével, Steniával (Stefania) békében, szeretetben neveli három gyermekét, és örül, hogy beköltözhetnek vidékről a panellakásukba a tengeremléki Gdyniában, ahol a férj a hajógyárban kapott munkát. Az asszony éppen a hentesnél vásárol, amikor szembesül az áremelkedéssel és a vásárlók elégedetlenkedésével. Megjegyzem, hogy az emelés a legalapvetőbb élelmiszerek, többek közt a kenyér és a hús, illetve a húskészítmények árát is érintette, és sokként érte a lengyel társadalmat. Nem szeretném a film teljes történetét felvázolni, csupán néhány kulcsfontosságú jelenetre fókuszálok és bízom abban, hogy meghozom az olvasó kedvét a teljes alkotás megtekintéséhez.

Az áremelések hatására 1970. december közepén Lengyelország északi részén, a Balti-tenger partján fekvő Gdańskban és Gdyniában váratlanul tömegtüntetésekre kerül sor, ahol az elégedetlenkedő munkások és családjaik a „kenyeret akarunk” jelszót skandálva vonulnak a Városi Nemzeti Tanács elé. A megijedt, tépelődő Mariański tanácselnök fogadja a tüntetők képviselőit, megértést mutat problémáik iránt. Az események innentől kezdve több szálon futnak tovább. A Gdańskban ülésező pártállami vezetők, a nomenklatura keményvonalas képviselői hosszas vita után döntést hoznak, miszerint az ellenforra-

dalmárokra lőni kell, semmilyen követelést nem szabad elfogadni, illetve megkezdődik a hadsereg mozgósítása is. A lengyel katonák és rendőrök saját népük ellen fordulnak, ütik-verik a járókat, letartóztatják a sztrájk-bizottságok tagjait, de lecsapnak a szimpatizánsokra is. Az egyik legmegrázóbb jelenet december 17-én reggel játszódik le a hajógyár előtt. A gyárat blokád alá vonó katonai és rendőri egységek a vonattal a reggeli műszakkezdésre érkező munkások közé lőnek. Vér folyik a köveken; az apolitikus, az előző napi tüntetések alatt kislányával sétáló, játszó Brunont is halálos találat éri. A kétségbeesett, menekülő tömeg mentőautókba, furgonokba zsúfolja a halottakat és a vérző sebesülteket. Teljes a káosz, a város forrong. Filmtörténeti jelentőségű az egyik legdrámaibb jelenet, amikor a címben szereplő balladából ismert 18 éves, a tömegbe lövő rendőrök sortüzének áldozatául esett Janek Wiśniewski, valójában Zbigniew Eugeniusz Godlewski ajtóra fektetett, véres zászlóval letakart holttestét a tüntető tömeg a városban körbeviszi, folyamatosan azt skandálva: „gyilkosok, gyilkosok!” A demonstráció oszlatásakor helikopterből is tüzet nyitnak rájuk. Időközben Stenia Drywa megtudja, hogy a férjét „baleset érte a munkahelyén”, és mivel nem tér haza, a kórházba indul megkeresni.

A gdyniai eseményekkel párhuzamosan Varsóban ülésezik a lengyel Központi Bizottság. Gomułka döntést hoz: tüzelni kell és rendet tenni. Szintén sokatmondó az epizód, mely szerint Brezsnyev felhívta a tépelődő, pánikoló pártfőtitkárt, hogy közölje vele: ha a zavargások más városokra is kiterjednek, be kell vetni a lengyel hadsereget, különben a Szovjetunió fog beavatkozni. Alig két évvel a prágai tavasz eltiprása után volt is foganatja a szovjet ukáznak. A tüntetések és sztrájkok számos városra átterjedtek – Szczezinben például felgyújtották a pártközpontot –, ezért a kommunista hatalom a legradikálisabb eszközökhöz nyúlt. A hivatalos adatok szerint 1970. december 17-én Gdyniában 18 embert lőttek le, és 233 sebesültet szállítottak kórházba. Az egész ország területén 49 ember vesztette életét, 1165 ember sebesült meg és mintegy 3000 embert börtönöztek be. Az áldozatok valószínűleg sohasem fog fény derülni.

Stenia közben nem adja fel; december 18-án felhívja a kórházat, majd sógorától, Leontól kér segítséget. Vé-

gül megtudja a tragikus hírt, hogy párját halálos találat érte. A diktatúra aljasságára és pokoli kegyetlenségére, illetve a hatalom érzéketlenségére, gátlástalanságára jó példa, hogy a család a végtisztességet is nehezen tudja megadni Brunonnak. A hullaházban nem találják a holttestet, a temetésre pedig éjszaka kerül sor, ahová álmukból felkeltve tuszkolják el a tanács emberei a családot. A temetések gépiesen, szinte futószalagon zajlanak. Stenia összeomlik, amikor meglátja párját a koporsóban. Brunont pap temeti el, azonban csak röviden beszélhet és nem végezheti el a teljes gyászszertartást. Az elmúlt két nap megpróbáltatásai okozta sokk következtében az asszony a sírnál elájul. Napokkal később tér magához; az élet folyik tovább, gondoskodnia kell a három gyermekéről. A film végén Leon segít az általa Stéfának hívott sógornőjének, hogy három gyermekével illegálisan elhagyhassa a várost, mivel tudomására jutott, hogy a hatalom az áldozatok hozzátartozóira is le kíván csapni. Stenia és gyermekei izgatottan kapaszkodnak fel a vonatra, és szelvényük elindul a biztonságot nyújtó ismeretlenbe.

Véleményem szerint a film hitelesen ábrázolja az elnyomó rendszer brutalitását, aljasságát és körmondfonságát. Az alkotásra egyaránt jellemző a mellbevágó, olykor naturalisztikus képi világ, a torokszorító jelenetek egymásra épülése, a hatásos, de nem hatásvadász dramaturgia, illetve az üresjáratokat nélkülöző, feszes vágás. Egészen kiváló, drámai alakítást nyújt a két főszereplő, Marta Hozatko és Michał Kowalski Stenia, illetve Brunon szerepében. Megdöbbentően hiteles volt Gomułka szerepében Wojciech Pszoniak, aki élethűen hozta a pártvezér habitusát és stílusát. Különösen ajánlom a film megtekintését érettségire készülő, történelem iránt érdeklődő középiskolásoknak, illetve főiskolai, egyetemi hallgatóknak. A 2011-ben készült lengyel történelmi dráma 105 perces, hibátlan alapmű. Kihagyhatatlan azok számára, akik érdeklődnek Lengyelország 20. századi történelme iránt és meg szeretnék érteni a kommunizmus elnyomó mechanizmusának működését. A gdyniai mészárlás helyén ma emlékmű áll a kommunista hatalom által 1970. december 17-én meggyilkoltak emlékére. Brunon Drywa 34 éves volt, az áldozatok listáján azonban 15 és 18 éves fiatalok nevével is találkozhatunk. Sohasem szabad elfelednünk emléküket!

Udvarvölgyi Zsolt, PhD történész, szociológus

Konkurs historyczny „Polskie Święto Niepodległości z perspektywy polsko-węgierskiej przyjaźni”

Z okazji Święta Niepodległości Samorząd Polski XXII dzielnicy Budapesztu zorganizował w lokalnym centrum kultury wystawę poświęconą Józefowi Piłsudskiemu, a także konkurs historyczny dla młodzieży węgierskiej. Laureatką konkursu została Noémi Szabó, której serdecznie gratulujemy, a jej pracę polecamy Państwa uwadze.

Jak mówi Ágota Jakab, przewodnicząca Samorządu Polskiego w Budafok-Tétény, pierwotnie planowali zorganizowanie interaktywnego quizu dla uczniów dwóch szkół średnich z ich dzielnicy. Jednak z powodu pandemii nie mogło dojść do osobistego spotkania uczniów. Dzięki Katalin Kincses, dyrektorke Liceum im. Antala Budaiego Nagya i Szilvii Palotainé Vardze, nauczycielce historii w tejże szkole, zainteresowani historią uczniowie mieli okazję poszerzyć swoją wiedzę na ten temat przygotowując konkursowe referaty. Nadesłane prace oceniał Miklós Mitrovits, historyk specjalizujący się w nowoczesnej historii Polski, który podkreślił wagę tego typu konkursów, pisząc w uzasadnieniu, że „niestety, w podręcznikach szkolnych przeznaczonych dla szkół średnich bardzo mało miejsca poświęca się Polsce, jak i stosunkom polsko-węgierskim”.

W konkursie udział wzięli uczniowie klasy 9 i 12 i choć główną nagrodą wyróżniona została tylko jedna

ÁGOTA JAKAB, PRZEWODNICZĄCA SP XXII DZIELNICY WRĘCZA NAGRODY LAUREATOM KONKURSU
FOT. SP XXII DZIELNICY

praca, to zwycięzcami są wszyscy uczestnicy, gdyż zgodnie ze słowami Miklósa Mitrovicsa „największą wartością takich konkursów nie jest samo zwycięstwo, lecz nauka”.

Ze względu na obostrzenia pandemiczne uroczystość przekazania nagród była bardzo skromna. 2 grud-

nia w auli szkoły nagrody wręczyła dr Ágota Jakab, przewodnicząca Samorządu Polskiego XXII dzielnicy Budapesztu, a obecny na uroczystości Andrzej Kalinowski, kierownik Wydziału Konsularnego Ambasady RP przekazał uczniom upominki związane z Polską.

ANDRZEJ KALINOWSKI, KIEROWNIK WYDZIAŁU KONSULARNEGO AMBASADY RP PRZEKAZUJE
ZWYCIĘZCZYNIE KONKURSU UPOMINKI ZWIĄZANE Z POLSKĄ

WYRÓŻNIENIA:

Klasa 9:

- 1. miejsce: Vivien Kakucska**
- 2. miejsce: Málna Szegő**
- 3. miejsce : Zsófia Papp**

Klasa 12:

- 1. miejsce: Noémi Szabó**
- 2. miejsce: Ábel Schmidt**
- 3. miejsce: Márton Könyves-Tóth**
- 4. miejsce: Anett Hegyi**
- 5. miejsce: Fanni Takács**

Magyar gimnáziumban a lengyel történelemről

A budapesti XXII. kerületi Lengyel Nemzetiségi Önkormányzat „A Lengyel Függetlenség Napja a lengyel-magyar barátság szemszögéből” címmel hirdetett pályázatot a Lengyel Függetlenség Napja alkalmából a Budai Nagy Antal Gimnázium diákjai körében. Az alábbiakban Szabó Noémi győztes pályamunkáját adjuk közre.

Szívből gratulálunk!

A Lengyel Függetlenség Napját november 11-én ünneplik Lengyelországban. 1918-ban e napon írta alá Németország a compiègne-i erdőben a fegyverszüneti egyezményt, ezzel Lengyelország 123 év után újra önállóvá és egységesé vált.

Ám függetlenségük elérése nem lett volna lehetséges erős nemzettudatuk, valamint a magyarok segítsége nélkül. Habár voltak a történelem során rövidebb időszakok, amikor a lengyel és a magyar érdekek egymástól eltértek, szembeállítva a két népet, a kapcsolatukra mégis az összefogás és az együttműködés volt jellemző.

A legtöbben ismerik a két nép barátságát alátámasztó múltbéli eseményeket, de kevesen hallottak azokról, melyek konfliktusokhoz vezettek. Ilyen például a Jagelló-dinasztia magyar trónért folytatott harca. IV. Kázmér megszerezte ugyan fia részére a cseh trónt, ám a Hunyadi Mátyással folytatott harc már nem járt sikerrel. Csak Mátyás halála után koronázták a gyengekező cseh királyt, Jagelló Ulászlót magyar uralkodóvá. Fia, II. Lajos a Jagellók magyarországi ágának utolsó leszármazottja; halálát követően a lengyelek elvesztették a cseh és a magyar trónt is. Újabb példa a II. Endre uralkodása alatt Vörös-Oroszország kapcsán kialakult vetélkedés, hiszen az egymás között folytonosan civakodó orosz hercegek hol a lengyel, hol a magyar uralkodóhoz fordultak segítségért. A konfliktus csak akkor rendeződött, amikor Łokietek Ulászlónak sikerült magyar segítséggel elfoglalnia a krakkói trónt. Külpolitikájában Magyarországra támaszkodott és leányát, Erzsébetet I. Károly magyar királyhoz adta feleségül.

A konfliktusaink végül mindig megoldódtak. Barátságunk szimbólumává az 1335-ös visegrádi hármaskör vált. Károly Róbert közbenjárásával I. János cseh és III. Kázmér lengyel király kibékült és megállapodást kötött. Az esemény nagy jelentőséggel bírt, hiszen a három közép-európai ország megmutatta a fejlett nyugati hatalmaknak, hogy nem gátolhatják meg szabadságukat; megegyeztek például egy Bécset elkerülő

kereskedelmi útvonal kialakításáról. A Nagy Lajos uralkodásával létrejött perszonálunió Lengyelország és Magyarország között még szorosabbá fűzte kapcsolatunkat, Sobieski János pedig igen nagy szolgálatot tett nemcsak a nyugati kultúrának és a kereszténység ügyének, hanem Magyarországnak is, amikor felmentette Bécset Kara Musztafa kétszázézeres serege alól, megverte a törököket Párkánynál és visszavette Esztergomot. E diadalokkal vette kezdetét hazánk felszabadítása a török uralom alól.

A diplomáciai, katonai sikereket követően Lengyelországra nehéz évszázadok vártak. Ausztria és Poroszország vezetői aggódtak, hogy Oroszország túl nagy területeket foglal el a törökökkel vívott harcokban, így lengyelországi területekkel kárpótolták az oroszokat. Ez vezetett Lengyelország első felosztásához 1772-ben. Ezután a lengyel hazafiak országgyűlést hívtak össze a reformok és az új alkotmány kidolgozására. Keresztülvitelére azonban már nem került sor, mert 1793-ban bekövetkezett Lengyelország második felosztása. Válaszul 1794-ben Kościuszko Tádé vezetése alatt felkelés robbant ki; a lengyelek hőiesen ellenálltak, de a maciejowicei vesztes csata sírba döntötte az országot. 1795-ben harmadszor is felosztották. Lengyelország nyolcszázados fennállás után megszűnt. 1815-ben a bécsi kongresszus létrehozta a Kongresszusi Lengyelországot, melynek elvben autonómiát adott. A cárok azonban nem tartották tiszteletben azt és orosz rendszert vezettek be. Ez vezetett 1830-31-ben felkeléshez. Habár a felkelők kezdetben sikereket értek el, az orosz csapatok Osztrólenkánál legyőzték őket. Kinyilvánított függetlenségüket I. Miklós cár nem ismerte el, az új alkotmányt eltörölte. Az elégedetlen lengyel hazafiak mindenhol megjelentek, ahol alkalom nyílt a felosztó birodalmak elleni harcra. Így avatkoztak be többek között az 1848-49-es magyarországi forradalomba is, Bem József és Dembinszky Henrik tábornokkal az élen. Lengyelország teljes mértékben alá volt vetve a porosz, osztrák és orosz politikai hangulatnak. A porosz politika kezdetben enyhén bánt a lengyelekkel, Bismarck korában azonban szigorúbbá vált. Az osztrák politika hullámzó volt, kedvezővé akkor vált, amikor gróf Andrássy

ISKOLAI HÍREK

Gyula magyar miniszterelnök kifejtette Ferenc Józsefnek, hogy a lengyeleket oroszellenes voltukból kifolyólag támogatni kell.

1918. november 11-én jött létre a független lengyel köztársaság, melynek államfője a függetlenségi mozgalmak vezére, Józef Piłsudski lett. Azonban az ország alig húsz évig lélegezhetett szabadon, határaiért pedig még függetlensége idején is folyamatosan küzdenie kellett. 1939-ben Lengyelország lerohanásával kirobbant a második világháború. Németország elfoglalta Varsót, majd a döntően németlakta területeket. A Teleki-kormány azonban az erőteljes német nyomás ellenére kijelentette: „Magyarország részéről nemzeti becsület kérdése az, hogy ne vegyen részt semmiféle agresszióban Lengyelország ellen.” Nemcsak nem lépett fel ellenük, hanem 1939 szeptemberében megnyitotta az ország határait a lengyel menekültek, majd a lengyel zsidók előtt. A háború idején a megszállt Lengyelországban a helyi Magyar Szövetség és a kolónia vezetője, Domszky Pál tartotta a kapcsolatot a németek ellen küzdő lengyel Honi Hadsereg főparancsnokságával, kapcsolataik révén fegyvereket szerezve a varsói felkelőknek és veszélyben lévő lengyeleket menekítve Magyarországra.

Lengyelország a Párizs környéki békeszerződéseknek köszönhetette létét, ezeknek széttöbbantása ugyanakkor a magyar külpolitika legfőbb célkitűzése volt, hiszen Magyarország a vesztesek oldalán fejezte be az első világháborút. Oroszország aggodott amiatt, hogy az egyébként egymással rokonszenvező két nép közel kerülhet egymáshoz. 1956-ban a diktatúrával és a szovjet rendszerrel szembe forduló lengyelek és magyarok élénken reagáltak a másik országban zajló eseményekre. Így történhetett meg, hogy a lengyelek vért adtak a magyar sebesülteknek, gyógyszer- és élelmiszer-szállítmányokat indítottak Budapestre.

Beszédem megírása előtt felvettem a kapcsolatot a Krakkóban élő magyarokkal. Megkérdeztem, hogyan

értékeli a lengyel köztudat a lengyel-magyar barátságot, valóban ma is érvényes, élő fogalom-e? Rengeteg választ és segítséget kaptam, melyből önmagában is arra következtethetünk, hogy lengyel, magyar két jó barát... Egy válaszadó szerint a mondókát a fiatalok is ismerik, és mindenki arcára mosolyt csal a taxistól egészen a pultosig. Nem találkozott olyannal, aki vállalat vont volna, amikor valakiről kiderült, hogy magyar származású. Szerinte a legtalálósabban úgy fogalmazhatnánk, hogy érdeklődnek irántunk és szívesen segítenek, ha egy ott élő magyar munkát vagy lakást keres. Egy megdöbbentő tapasztalatot is megosztottak velem. Amikor egy ruhaboltban vásároltak, a huszonéves eladó vásárlás után köszönetet mondott nekik, magyaroknak, amiért segítettek a nagyapjának a háború alatt. Persze érkezett pár szellemes hozzászólás is, miszerint a magyar a sört a lengyel kocsmákban fél áron kapja...

Ezenkívül utánajártam, megemlékeznek-e a Lengyel Függetlenség Napjáról közösen a magyarok és a lengyelek annak ellenére, hogy országunk a vesztesek oldalán került ki a háborúból. A hatalmas krakkói felvonuláson magyarok is részt vesznek, sőt, a főtéren olykor magyar zászlók is feltűnnek, írta egy ott élő magyar. Részvételük azonban inkább empátián alapul, mintsem ünneplésen. Egy válaszadó szerint miért is ne örülhetnénk mi is a sikerüknek, ha az újraegyesülés nem a mi kárunkra történt. Sőt, segítünk nekik a nehéz helyzetekben, például 1914-ben a limanovai csatában, amikor a magyar huszárok Krakkó előtt a lóról leszállva állították meg az orosz betörést, vagy amikor 1920-ban a varsói felkelés előtt hadianyag-szállítmányt küldtünk a Vörös Hadsereg elleni harchoz.

Sajnos kezdi átszőni a lengyel-magyar barátság témáját a politika, de kétlük, hogy ez sokáig így maradjon. Egy Lengyelországban élő magyar azt vallotta: úgy érzi, mintha „nem külföldön élne, hanem vidékre látogatott volna a nagyszüleihez”.

Filmowe sukcesy licealistów

Licealiści ze Szkoły Polskiej przy Ambasadzie RP w Budapeszcie odnieśli sukces w konkursie Patria Nostra 2020. Animacja pt. „Przyjacielska pomoc Taróczy'ego” zajęła XIII miejsce w edycji światowej, w której udział wzięło ponad 60 drużyn polonijnych z całego świata. A w edycji Małopolska spośród 80 filmów zgłoszonych do konkursu „Egzekucja generała Augusta Emila Fieldorfa” zajęła V miejsce. Serdecznie gratulujemy!

Z Zosią Bedyńską, Kingą Somlói i Zosią East, autorkami animacji „Przyjacielska pomoc” rozmawia Jakub Dębski

Skąd dowiedziałyście się o konkursie i co sprawiło, że wzięłyście w nim udział?

Zosia East: Do udziału w konkursach zachęciła nas pani Beata Mondovics, dyrektorka szkoły i nauczycielka historii. Podczas lekcji historii oglądaliśmy filmy z tego konkursu i tak nam się one spodobały, że postanowiliśmy i my spróbować naszych sił. Wystartowaliśmy jako dwie grupy, jedna złożona z dziewczyn i druga z chłopaków.

Kto wpadł na pomysł z animacją?

Kinga Somlói: My chciałyśmy animację, bo Pani Beata pokazywała nam kilka takich filmików z poprzednich edycji konkursu. Mogłyśmy wybrać, czy będzie to dłuższy film z aktorami, czy krótsza animacja, my zdecydowałyśmy się na animację. Zosia Bedyńska rysowała figurki, ja tło, obie ustawiałyśmy figurki i robiłyśmy zdjęcia, a Zosia East zajęła się postprodukcją łącznie z nagraniem dźwięku. Za to tekst napisałyśmy wszystkie razem.

Co przedstawia film?

Zosia East: Nasz film przedstawia Nándora Taróczy'ego, węgierskiego dyplomata, który podczas wojny polsko-bolszewickiej wraz z transportem amunicji przedostaje się do Warszawy i u boku Polaków staje do walki z bolszewikami. Jest to bardzo

interesująca postać, o której wiele osób mogło jeszcze nie słyszeć. Tak samo jak o fakcie, że to dzięki pomocy Węgrów, którzy dostarczyli Polakom niezbędną do walki amunicję i sprzęt wojenny, Polacy mogli wygrać Bitwę Warszawską. Film robiliśmy w tamtym roku z okazji setnej rocznicy wojny polsko-bolszewickiej. Sam temat podsunęła Pani Beata. Wybrałyśmy Nándora Taróczy'ego, bo nie słyszałyśmy o nim do tej pory.

Czym dla was jest ten film?

Zosia Bedyńska: Dla mnie to było duże osiągnięcie, bo to moje pierwsze podejście do animacji i wydaje mi się, że całkiem dobrze nam to wyszło.

Konkurs Patria Nostra adresowany jest do młodzieży z Mazowsza, Małopolski, Wielkopolski oraz do młodzieży polskiej i polonijnej na całym świecie. Jego celem jest propagowanie wiedzy o historii Polski, krzewienie patriotyzmu, etyki chrześcijańskiej oraz budowa poczucia wspólnoty wśród młodych Polaków. Zadanie polega na stworzeniu krótkiej animacji bądź filmu dotyczącego ważnych wydarzeń z historii Polski.

Konkurs odbywa się w edycjach wielkopolskiej, mazowieckiej, małopolskiej i światowej. Na zwycięskie drużyny z kraju czeka nagroda w postaci wycieczki edukacyjnej do Brukseli, a na laureatów polonijnych przyjazd do Warszawy na Galę Finałową oraz wycieczka edukacyjna po Polsce.

Organizatorem konkursu jest Fundacja Konkursu Historycznego Patria Nostra.

Kinga Somlói: To był konkurs światowy i wiele osób z różnych krajów brało udział i zostałyśmy docenione przez wiele osób. Z ciekawością oglądałyśmy filmy innych grup o postaciach czy wydarzeniach, o których nie uczymy się na lekcjach.

Kinga Somlói: Jak oglądałam prace innych, to łatwiej mogłam już sobie wyobrazić, ile pracy stoi za przygotowaniem takiego filmu. Cieszę się, że nasza animacja znalazła się w czołówce konkursu.

SCREEN Z ANIMACJI „PRZYJACIELSKA POMOC”

Zosia Bedyńska: Zupełnie inaczej patrzymy teraz na animacje. Dla zwykłego odbiorcy jest to tylko chwila filmu, my wiemy, ile trzeba włożyć pracy, żeby stworzyć choćby minutę takiego materiału.

Zosia Bedyńska: Same zdjęcia zajęły nam pół dnia, potem spotykałyśmy się na aplikacji Zoom i po dwóch miesiącach takich spotkań online doszliśmy do wniosku, że mamy gotowy materiał. Wydaje nam się, że gdybyśmy robiły ten film w poprzedniej edycji, wyglądałby inaczej, na pewno byłoby łatwiej, bo spotykałybyśmy się po szkole. W tej sytuacji spotykałyśmy się na Zoomie i to bardzo utrudniło tworzenie projektu. No i gdyby nie Covid pewnie odbyłaby się wycieczka do Polski, bo właśnie taka była główna nagroda.

Dostałyście jakieś inne nagrody?

Zosia Bedyńska: Wiemy, że jakieś są, jeszcze nie wiemy w jakiej postaci, ale spodziewamy się, że będą to książki. Nagrodą była dla nas też Gala Finałowa, w której udział mogły wziąć wszystkie drużyny – tym razem również online. Obejrzałyśmy wszystkie filmy, mogłyśmy rozmawiać z innymi uczestnikami. Uczestnictwo w spotkaniu z ludźmi z całego świata, którzy widzieli nasz film, było niesamowitym przeżyciem.

Kto był jury konkursu?

Zosia East: Wszyscy uczestnicy, ale niestety nie można było ocenić swojego filmu. Każda drużyna mogła wybrać pięć filmów i przydzielić im ocenę od 1 do 5.

Wzięłybyście jeszcze raz udział w takim konkursie?

Kinga Somló: Chętnie, ale trzeba pamiętać, że wymaga to dużo pracy, a część z nas musi w tym roku skupić się na maturze. Było też sporo stresu – miałyśmy terminy oddania prac, a jednak w tych czasach trudniej robić takie projekty, bo wszystko robiliśmy łącząc się online.

Czy według was takie konkursy są potrzebne?

Zosia East: Tak, bo szkoła to nie jest tylko nauka i wkuwanie, dzięki konkursom możemy zrobić z tą wiedzą coś fajnego, to daje satysfakcję twórcom.

Zosia Bedyńska: O wiele więcej nauczyłam się o tym okresie szukając informacji niż z lekcji, bo np. nigdy nie musiałabym sprawdzać, jak wygląda mundur polskiego żołnierza, gdybym nie musiała go przedstawić w filmie. Z drugiej strony takie krótkie filmiki, które mają parę zdań,

przekazują bardzo dużo informacji i takie filmy można wykorzystać na lekcji historii.

Kinga Somló: Właśnie z tego względu doceniam Szkołę Polską. Pani dyrektor i inni nauczyciele angażują się i próbują zachęcić uczniów do udziału w różnych konkursach. Nauczyciele mają trudne zadanie uczyć polskiego za granicą dzieci jednojęzyczne bądź dwujęzyczne i sprawić, abyśmy lubili język polski, bo dużo łatwiej jest niektórym mówić po węgiersku, mnie np. łatwiej. Konkursy, w których musimy być kreatywni i jesteśmy motywowani nagrodą, znacznie ułatwiają nam naukę.

Zosia East: Zachęcamy innych uczniów czy też dorosłych do brania udziału w takich konkursach, bo mogą się nauczyć czegoś nowego. W naszym przypadku było to tworzenie animacji. Wtedy najlepiej można się przekonać, ile trzeba włożyć w to wysiłku, ale też gdy ukończy się dzieło, jaka jest z tego satysfakcja.

Zosia Bedyńska: Wydaje mi się, że jak uczniowie są zaangażowani w takie konkursy, to nie tylko mogą rozwijać swoją wiedzę, ale też umiejętność jej przekazywania.

Dziękuję za rozmowę i życzę dalszych sukcesów.

Z Marko Skrodzkiem i Ádám Pongráczem, autorami filmu pt. „Egzekucja generała Augusta Emila Fieldorfa” rozmawia Jakub Dębski

MARKO SKRODZKI, ÁDÁM PONGRÁČ NA PLANIE FILMU
„EGZEKUCJA GENERAŁA AUGUSTA EMILA FIELDORFA” FOT. ANDRZEJ SKRODZKI

O czym jest wasz film?

Marko: W tym filmie chcieliśmy pokazać życie Augusta Emila Fieldorfa „Nila”, mieliśmy tylko minutę i to nie było łatwe. Pokazaliśmy, ile mogliśmy, myślę, że dobrze wyszło, poza tym gdybyśmy mieli więcej czasu, to zrobilibyśmy to lepiej.

Mieliście jakieś doświadczenie w kręceniu filmów?

Ádám: Mieliśmy już wcześniej taki projekt filmowy w szkole węgierskiej, ale pierwszy raz braliśmy udział w takim konkursie.

Od czego się zaczyna?

Ádám: Generał „Nil” przedstawia swoje dokumenty rządowi, że wrócił do kraju, jest generałem i chce żyć w Polsce. Następnie zostaje aresztowany i przesłuchiwany.

Marko: Po tym jak nie podpisuje papierów na współpracę z rządem, zostaje skazany na karę śmierci przez powieszenie.

Kto robił rekwizyty, chodzi mi o pistolet?

Ádám: To ja robiłem. To był pistolet z kartonu, który zrobiłem jak miałem 7 lat. Znalazłem go w szafce i wzięliśmy go do filmu.

Marko: Rekwizyty moglibyśmy mieć inne, ale koronawirus pokrzyżował nam plany, np. moglibyśmy liczyć na pomoc szkoły, mamy tam takie mundury historyczne i w tamtej sytuacji nie mogliśmy ich użyć. Wszystko musieliśmy sami kupić albo zrobić.

Dlaczego film, a nie animacja?

Marko: Dlatego, że nie mieliśmy doświadczenia w animacji, i bardziej lubimy robić tradycyjne filmy.

BEATA MONDOVICS, DYREKTORKA SZKOŁY, WRĘCZA LAUREATKOM KONKURSU PATRIA NOSTRA 2020 NAGRODY NADEŚLANE PROSTO Z WARSZAWY. FOT. ŹRÓDŁO SZKOŁA POLSKA PRZY AMBASADZIE RP

Ádám: A poza tym nie umiemy rysować.

Kto pisał scenariusz do filmu?

Ádám: Razem, umawialiśmy się na Discordzie. Mieliśmy plan działania, ostatecznie sporo zmieniliśmy i wiele scen nie zostało użytych.

Widziałem tam trzecią osobę w filmie? Kto pomagał?

Ádám: Brat Marko, Andrzej, on był statystą.

Czym dla was jest ten film?

Ádám: To jest nasza praca, to była ogromna frajda, włożyliśmy w to dużo pracy. Wiemy, że gdybyśmy mieli więcej czasu, zrobilibyśmy to lepiej. Zajęliśmy 5 miejsce na 80 drużyn, jesteśmy zadowoleni z filmu i wyniku, pierwszy raz robiliśmy taki projekt razem.

Marko: Ja osobiście bardzo lubię to robić i już ustaliliśmy z Ádámem, że za rok też chcemy wziąć udział w konkursie i może następnym razem uda się wygrać.

To w takim razie, życzę owocnej pracy i zdobycia pierwszego miejsca.

Oba filmy można obejrzeć w serwisie YouTube pod tytułami „PN 5 Świat 64 OK INT przyjacielska pomoc taroczy'ego” oraz „PN 5 MPL 16 OK INT egzekucja generała Augusta Emila Fieldorfa”, a także na stronie internetowej konkursu w zakładce „Prace konkursowe”.

Jakub Dębski jest studentem dziennikarstwa i komunikacji społecznej na Akademii Ignatianum w Krakowie. Obecnie przebywa na wymianie studenckiej w ramach programu Erasmus+ poszerzając swoją wiedzę na Uniwersytecie im. Gaspára Károliego Kościoła Reformowanego na Węgrzech. Od listopada 2020 do stycznia 2021 roku odbywał praktyki w redakcji magazynu „Polonia Węgierska”.

MARKO SKRODZKI I ÁDÁM PONGRÁČ, TWÓRCY FILMU O GEN. AUGUSZCIE EMILU FIELDORFIE ODBIERAJĄ NAGRODY Z RĄK BEATY MONDOVICS, DYREKTORKI SZKOŁY

Współpraca jest mostem

Wspólna historia dwóch szkół podstawowych. Zakończenie projektu „Mosty”

Most – jedno słowo, krótkie słowo, a tyle znaczeń! Tych dosłownych – jak budowla, jak mostek, tj. część ciała człowieka, czy mostek kapitański. Także tych przenośnych – jak choćby most przyjaźni czy most „między dawnymi a przyszłymi laty”. Im dłużej zastanawiamy się nad rodzajami mostów w naszym życiu, tym więcej ich znajdujemy. Wnioski płynące z prac uczniów napisanych w ramach projektu „Mosty” unaocniają nam, że autorzy uzupełniają listę znaczeń słowa mosty o ten dotychczas pominięty, a jakże oczywisty sens!

Już ilość związków frazeologicznych, w których pojawia się słowo most, może przyprawić o zawrót głowy: budujemy mosty, palimy za sobą mosty, mówimy coś prosto z mostu, ale też mówimy, że coś potrzebne nam jest jak dziura w moście. Z pewnością nie dotyczy to jednak naszego projektu. Zaangażowanie wszystkich jego uczestników i prowadzących sprawiło, że działa się rzeczy ciekawe, ważne i inspirujące.

Most, który łączy dwa brzegi rzeki

Most jako element łączący dwa brzegi rzeki to coś tak oczywistego, że

OKŁADKA KSIĄŻKI „MOSTY/HIDAK” ZAPROJEKTOWANA PRZEZ IWONĘ SZYMĘ, PLASTYKĘ Z WROCŁAWIA

często umyka nam fakt, jak ciekawe historie i anegdoty towarzyszą jego powstawaniu. Uczniowie obu szkół mieli okazję poznać historię mostów w Budapeszcie i we Wrocławiu. Mosty na Dunaju młodzież z Wrocławia poznawała w czasie jednodniowego zwiedzania Budapesztu latem 2019 roku, zaś uczniowie Szkoły Polskiej zrobili to podczas półkolonii jesiennych 27 października 2020 roku. Przewodnikiem tej jakże ciekawej wycieczki autokarowej była Grażyna Herendi. Historie mostów nad Odrą uczniowie z Budapesztu zgłębiali z panią przewodnik Moniką Trznadel na spacerze po Wrocławiu.

Współpraca jest mostem

Tradycją były coroczne wizyty uczniów Ogólnokrajowej Szkoły Polskiej na Węgrzech w Szkole Podstawowej nr 68 we Wrocławiu. Wieleletnia współpraca między tymi placówkami to nie tylko spotkania i wspólna nauka, ale także wiele projektów pozaszkolnych, wspólnie spędzonych chwil i zawiązanych przyjaźni. Ten rodzaj mostu pojawił się podczas realizowania projektu wielokrotnie. Dzieci wyróżniły przyjaźń jako most, ale – co jest znakiem czasu – wielokrotnie podkreślały znaczenie współczesnej techniki (a przede wszystkim Internetu) w jej codziennym podtrzymywaniu.

Sztuka jest mostem

Sztuki plastyczne jako most łączący ludzi oraz kultury, to motyw przewodni warsztatów plastycznych, które 23 czerwca 2019 roku w Budapeszcie poprowadził dla uczniów grafik Krzysztof Ducki. Na warsztatach plastycznych powstały przepiękne prace, które połączone utworzyły 11 metrowy most. Warsztaty plastyczne we Wrocławiu, ze względu na pandemię, przeniesiono w przestrzeń wirtualną. Wszystkie prace, które powstały podczas zajęć plastycznych przeprowadzonych

w ramach projektu opublikowaliśmy w książce „Mosty/Hidak”.

Konkurs – co może być mostem?

Uczniowie niemal wszystkich oddziałów naszej szkoły wzięli udział w konkursie „Mosty”. Jego wyniki zostały ogłoszone – a nagrody rozdane – podczas uroczystości zakończenia roku szkolnego. Wszystkie prace można było obejrzeć na wystawie pokonkursowej zorganizowanej przez Polski Instytut Badawczy i Muzeum w Budapeszcie.

Tradycja jest mostem – most między pokoleniami

Poznanie korzeni, świadomość drogi, którą przeszli nasi przodkowie, jest niewątpliwie nieodzownym elementem rozwoju osobowości każdego młodego człowieka. Jest to kwestia szczególnie ważna dla dzieci żyjących poza granicami kraju ojczystego, w rodzinach mieszanych.

Stworzenie mostu pomiędzy pokoleniami – takiego, który wesprze proces samookreślenia się dzieci – jest trudny, ale możliwy. Przyczyniają się do tego spotkania rodzinne, bezpośrednie rozmowy, a także spotkania z ciekawymi ludźmi organizowane przez szkołę. Ważne też jest pielęgnowanie pamięci o tych, którzy odeszli.

Podczas półkolonii 26-28 października 2020 uczniowie i nauczyciele porządkowali groby Polaków pochowanych na cmentarzu w dzielnicy Kőbánya.

Kuchnia jest mostem – stół, który łączy

Oczywiście wiemy, że dobre jedzenie zawsze świetnie wpływa na klimat rozmów toczących się przy stole! Wiadomo również, że to umiowanie wspólnego biesiadowania, nie jest tylko naszą specyfiką. Dobre

Jedzenie jest mostem, który łączy ludzi i kultury. I właśnie po środku takiego kulinarnego mostu spotkali się nasi uczniowie.

W Budapeszcie na warsztatach kulinarnych przeprowadzonych 26 października 2020 roku przez panią Maję Wanot w naszej szkole, uczniowie namacalnie mogli zbadać różnice i podobieństwo między polskimi i węgierskimi naleśnikami. Ponadto nauczyli się przyrządzać zdrowe i proste potrawy, a na koniec przy wspólnej degustacji, bardziej przypominającej ucztę, napawali się satysfakcją ze swojej świetnie wykonanej pracy.

We Wrocławiu zajęcia zdalne poprowadziła Anna Koelner (dietetyczka znana w Internecie jako Zdrowa An.ka), a daniem popisowym były potrawy z papryką w roli głównej.

Książka jest mostem

Nasza książka jest mostem. I wkrótce się ukaże. Powstała z nadesłanych prac uczniów, ich rysunków i zdjęć dokumentujących wszystkie etapy projektu.

Piękna pamiątka pięknych wspólnych przeżyć. Polecamy gorąco!

„MOSTEM SĄ DZIECI, KTÓRE ŁĄCZĄ POLSKĄ MAMĘ I WĘGERSKIEGO TATĘ. MOSTEM JEST MIŁOŚĆ. DWA KRAJE, DWIE KULTURY, KTÓRE POŁĄCZYŁY SIĘ W RODZINIE.” OBRAZ DOMINIK (KL. I), TYTUŁ DANIEL (KL. V)
— BRACIA HORVÁTH Z BUDAPESTU

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

STOWARZYSZENIE
„WSPÓLNOTA POLSKA”

Projekt został zrealizowany dzięki wsparciu finansowemu Ministerstwa Edukacji Narodowej i Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”.

UCZNIOWIE OGÓLNOKRAJOWEJ SZKOŁY POLSKIEJ NA WĘGRZECH ZWIEDZAJĄ WROCŁAW, PAŹDZIERNIK 2019

ALICJA NAGY

Informację o śmierci Wandy przyjął z niedowierzaniem i ogromnym smutkiem. Rozmawiałam z nią telefonicznie jakieś dwa, może trzy dni wcześniej zanim zabrało ją pogotowie przypuszczalnie z powodu niewydolności serca, którego poważną operację przeszła przed kilku laty. Od dłuższego czasu raczej rzadko pojawiała się na uroczystościach polonijnych, tłumacząc to bólem nóg i dlatego chodziła podpierając się laską. Ostatni raz w Polskim Stowarzyszeniu Kulturalnym im. Józefa. Bema była chyba na uroczystości wspomnieniowej po pogrzebie byłego prezesa Eugeniusza Korka, z którym od dawna łączyła ją serdeczna przyjaźń. Czasami widywałyśmy się też w Polskim Kościele.

Od 1972 roku wraz z mężem László (nazywała go Władkiem) aktywnie brała udział w życiu Stowarzyszenia, dlatego też byli bardzo znaną parą wśród tutejszej Polonii. To właśnie Władek chcąc, by po przeprowadzce na Węgry Wanda nie straciła kontaktu z Polakami, odszukał adres stowarzyszenia, jedynej wówczas polskiej organizacji, a także sam zaczął naukę polskiego u prof. Varsányiego. W „Bemie” przyjęto ją bardzo serdecznie, nawet zaproponowano za niewielkie wynagrodzenie pracę w bibliotece. A później już nawet obydwoje troszczyli się o lokal i prowadzili bufet na różnych imprezach, przez pewien czas pełniąc funkcję tzw. gospodarzy Stowarzyszenia.

Wanda po Językowym Instytucie Przygotowawczym skończyła polonistykę i hungarystykę na ELTE, a potem już mając dwóch synów pracowała przez długie lata na zmianę jako tłumacz na węgierskiej kolei. Oczywiście nie mogła wówczas już tak dużo czasu poświęcać Stowarzyszeniu, ale ciągle z ogromnym powodzeniem zapraszała do niego jak najwięcej członków. Mnie też wciągnęła do organizacji, zaledwie kilka miesięcy po moim przyjeździe na Węgry. Wanda miała w tej naszej polonijnej „rodzinie” bardzo wielu przyjaciół i znajomych. Często ją odwiedzali i opowiadali o życiu na emigracji, przekazywali też najświeższe wiadomości z życia polonijnego.

O Wandzie mogę mówić tylko dobrze. Gdy warunki życiowe jej na to pozwalały, pracowała w „Bemie” z pełnym zaangażowaniem i najczęściej społecznie albo za symboliczne wynagrodzenie. W czasach mojej prezesury była nie tylko sekretarzem zarządu, ale również przez jak czas bibliotekarką. W 1997 r. na wieść o wielkiej powodzi w Polsce nasz zarząd postanowił zorganizować pomoc dla rodaków. Wanda natychmiast z wielkim zaangażowaniem przystąpiła do pracy. Przyjmowała i sortowała wszystkie dary, jakie nasi członkowie i przyjaciele przynosili do „Bema”. A potem zawieźliśmy duże ilości odzieży i żywności do Wrocławia i Nowego Sącza. Pomagała też polskim dzieciom i młodzieży z terenów najbardziej dotkniętych

powodzią, które w liczbie ok. 8 tys. zostały zaproszone przez rząd węgierski na co najmniej dwutygodniowe obozy wypoczynkowe do różnych miejscowości na Węgrzech.

W 2001 r. wraz z Małgorzatą Pietrzak rozpoczęła pracę przedszkolanki w nowo założonym przedszkolu w „Bemie”. Pracowała też w Szkole Polskiej przy Samorządzie Ogólnokrajowym, a później była jeszcze przez jakiś czas członkiem zarządu Stowarzyszenia Bema za prezesury Eugeniusza Korka i Haliny Csúcs. Za swoją działalność w 2008 r. otrzymała tytuł „Polonusa Roku”, a w 2010 wyróżnienie „Za zasługi dla Węgierskiej Polonii”.

W ostatniej naszej rozmowie zdążyłam ją jeszcze poinformować o najnowszych wydarzeniach z życia Stowarzyszenia – o remoncie sali przeznaczonej dla przedszkolaków i planowanej uroczystości z udziałem wszystkich dotychczasowych pracowników przedszkola, a przede wszystkim jego pierwszej kadry. Niestety, na zawsze już zostanie to w sferze planów.

Wando, spoczywaj w spokoju! Będzie nam wszystkim Ciebie brakowało. Ale tak już jest od początku świata, że kto się urodził, umrzeć musi. Kiedy? O tym decyduje tylko Bóg. Żyć będziesz dalej w naszych pięknych wspomnieniach, których tak wiele po sobie pozostawiłaś.

Alicja Nagy

WANDA MÉSZÁROS Z MĘŻEM „WŁADKIEM” NA „BALU POLONII” W R. 2009
TO WŁAŚNIE ONI WYŁOSOWALI KOSZYK PEŁEN POLSKICH DELIKATESÓW

**MIEŚIĘCZNIK WĘGIERSKIEJ POLONII
A MAGYARORSZÁGI LENGYELEK HAVILAPJA**

**Pismo Ogólnokrajowego
Samorządu Polskiego
z kwartalnym
dodatkiem GŁOS POLONII**

**Az Országos Lengyel
Nemzetiségi Önkormányzat
lapja a GŁOS POLONII
negyedévi mellékletével**

Odpowiedzialny wydawca / Felelős kiadó:
Országos Lengyel Önkormányzat Hivatala

Zespół redakcyjny / Szerkesztőség:

Redaktor naczelny / Főszerkesztő:

Marzena Jagielska

Redaktor węgierski / Magyar nyelvű szerkesztő

Viktória Kellermann

Redaktor graficzny / Grafikai szerkesztő

Katarzyna Świdnicka

Korekta językowa / Korrektúra

Anna Wanda Zöldy

Stali współpracownicy / Állandó szerzőink

Jerzy Celichowski, Emilia Kovalcsik, Alicja Nagy, Robert Rajczyk,
Małgorzata Takács

Redakcja / Szerkesztőség:

1102 Budapest, Állomás u. 10.,

tel.: +36 1 2613479, redakcja.poloniawegierska@gmail.com

Drukarnia / Nyomda:

Pannónia Nyomda Kft.

Wersja w pdf. dostępna online/A pdf verzió online megtekinthető:

www.polonia.hu/index.php/pl/polonia-wegierska/

HU ISSN: 1417-5924

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach zadania publicznego dotyczącego pomocy Polonii i Polakom za granicą / A projekt a külföldi lengyelség és külföldön élő lengyelek megsegítésének keretében, a Miniszterelnökség Hivatalának pénzügyi támogatásával valósult meg

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów / A publikáció a szerző saját véleményét tükrözi, amely nem feltétlenül egyezik meg a Miniszterelnökség Hivatalának hivatalos álláspontjával.

Projekt realizowany w każdym miesiącu ze środków budżetu centralnego Węgier. / Az újság kiadása Magyarország központi költségvetésének havi támogatásával készül.

Prenumerata PW i GP / A PW és a GP előfizetése

Roczna prenumerata miesięcznika „Polonia Węgierska” (12 numerów) i jego kwartalnego dodatku „Głos Polonii” (4 numery) na rok 2020 wynosi dla prenumeratorów: A „Polonia Węgierska” havilap éves előfizetése (12 szám) és negyedéves melléklete, a „Głos Polonii” (4 szám) 2020. évről:

- indywidualnych (1 egzemplarz) – 4.000 HUF/rok
- zbiorowych (5 egzemplarzy) – 20.000 HUF/rok

Płatność: przelew na konto.

Előfizetés módja: banki átutalás.

K&H: 10400157-00026536-00000004.

Przyjmujemy również zamówienia na numery wcześniejsze - można je zgłaszać na analogicznych warunkach. Vállaljuk a korábbi számokra vonatkozó rendelések teljesítését – azonos feltételek mellett.

WAŻNE ADRESY

Ogólnokrajowy Samorząd Polski na Węgrzech

Országos Lengyel Önkormányzat

1102 Budapest, Állomás u. 10

tel.: +36 1 261-17-98

olko@polonia.hu

Polski Ośrodek Kulturalno-Oświatowy

Lengyel Közművelődési Központ

1102 Budapest, Állomás u. 10

tel.: +36 1 261-17-98

adalbert@dombudapest.com

Ogólnokrajowa Szkoła Polska na Węgrzech

Lengyel Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola

1102 Budapest, Állomás u. 10

tel.: +36 1 261-27-48

szkolpol@polonia.hu

Polski Instytut Badawczy i Muzeum

Lengyel Kutatóintézet és Múzeum

1102 Budapest, Állomás u. 10

tel.: +36 1 260-80-23

muzeum@polonia.hu

Stołeczny Samorząd Polski

Fővárosi Lengyel Önkormányzat

1054 Budapest, Akadémia u. 1-3

tel.: +36 1 332-19-79

flko@t-online.hu

Polskie Stowarzyszenie Kulturalne im. J. Bema na Węgrzech

Magyarországi „Bem József” Lengyel Kulturális Egyesület

1051 Budapest, Nádor u. 34.

tel.: +36 1 311-02-16

www.bem.hu

bem@bem.hu

Stowarzyszenie Katolików Polskich na Węgrzech

pw. św. Wojciecha Dom Polski im. Jana Pawła II

Magyarországi Lengyel Katolikusok Szt. Adalbert Egyesülete

1103 Budapest, Óhegy u. 11

tel.: +36 1 262-69-08

www.dombudapest.com

adalbert@dombudapest.com

Stowarzyszenie Kulturalne Użyteczności Publicznej

Polonia Nova

Polonia Nova Közhasznu Kulturális Egyesület

1061 Budapest, Jókai tér 1/2

www.polonianova.hu

biuro@polonianova.hu

Szkoła Polska przy Ambasadzie RP

A Lengyel Nagykövetség mellett működő Lengyel Iskola

1025 Budapest, Törökvész út 15

tel.: +36 1 326-83-06

tel.: +36 70 701-38-47

polish_school@gazeta.pl

Polska Parafia Personalna na Węgrzech

Lengyel Perszonális Plébánia

1103 Budapest, Óhegy u. 11

tel.: +36 1 431-84-13

www.parafiabudapest.republika.pl

plebaniapl@onet.eu

Ambasada Polska w Budapeszcie

Lengyel Köztársaság Budapesti Nagykövetsége

1068 Budapest, Városligeti fasor 16

tel.: +36 1 413-82-00

www.gov.pl/web/wegry

budapest.amb.sekretariat@msz.gov.pl

Wydział Konsularny i Polonii Ambasady RP w Budapeszcie

Lengyel Köztársaság Nagykövetsége Konzuli és Külföldi Lengyelek Osztálya

1068 Budapest, Városligeti fasor 16

tel.: + 36 1 413-82-08

www.budapest.polemb.net

budapest.amb.wk@msz.gov.pl

Instytut Polski w Budapeszcie

Lengyel Intézet

1065 Budapest, Nagymező u. 15

tel.: +36 1 311-58-56

www.instytutpolski.pl/budapest

budapest@instytutpolski.org

Polonijna strona internetowa:

www.polonia.hu

Program radiowy w języku polskim:

Magazyn Polski – emisja w soboty, godz. 13.30

MR4 (fale średnie 873 kHz) i ze strony www.mediaklikk.hu

Redakcja Polska MTVA.

1037 Budapest, Kunigunda útja 64.

FONTOS CÍMEK

